

KORTE INHOUDSOPGAVE INTERVIEW

Korte inhoudsopgave van het interview met onderwerpen die aan de orde zijn geweest met aanduiding van het moment tijdens het gesprek (in minuten), in chronologische volgorde van het interview.

00.00 Familienaam, plek van geboorte, vader, moeder

04.22 Verhuizing, verkeersstroom Haarlemmerstraat, gezin jeugd, grootouders, hoe vader slager werd

08.18 Vervolg familie, basisschool

10.00 Gestopt met school, gestart als slagersjongen, slachten, veemarkt Rotterdam

13.15 Bewaarschool, basisschool, moeder in winkel, spelen in de buurt, oorlog, geen honger

20.00 Vervolg oorlog, illegale blaadjes broer, Duitsers zoeken in huis, bombardement station Leiden, slagerij Janvossensteeg

25. 40 Slagersvakschool, slagersvak, motivatie, bezorgen van vlees

30.00 Vrije tijd, geloof

35.00 Winkels Janvossensteeg, pand na pand

40.00 Joodse familie Janvossensteeg

(43.34 Echtgenote komt binnen)

46.00 Meer winkels Janvossensteeg

58.30 Runderplein: vroeger twee steegjes

1.05.00 Van der Werfstraat; winkels

1.15.00 Cafés in de buurt, alcohol

1.15.41 Dansschool, vrouw Ria leren kennen, achtergrond echtgenote, kinderen

1.24.- Onderwijs en beroepen drie kinderen

1.26.- Vakanties

1.27.- Slagersvereniging, scheiding paarden- en runderslagerij

1.30.- Genealogisch onderzoek familie Filippo

1.34.- Veranderingen in slagersvak, fanfare Concordia, 3 October

Transcriptie van het interview met Gerdbrand Filippo, gehouden op 21 april 2015.

I1: En u bent geboren in?

G: Leiden.

I1: En wanneer?

G: 12 maart '34, 1934, op de Haarlemmerstraat 252.

I1: Haarlemmerstraat, ok, nou, dan zitten we meteen in centrum Leiden.

G: 252, ja.

I1: En dat is helemaal aan de Havenkant?

G: Ja, het gedeelte tussen de Haven en de Pelikaanstraat.

I1: Ja, ja. En uw vader en moeder, waar kwamen die nou vandaan?

G: Mijn vader kwam uit Zoeterwoude, geboren in Zoeterwoude en mijn moeder is een Gouwe, Goudse, (gelach) die kwam uit Gouda.[Gerdbrand F. geboren Zoeterwoude 26-9-1901; Johanna Wilhelmina van der Steen, geb. Gouda als dochter van Willem van der Steen, slager, en Maria Wilhelmina Jager; getrouwd Leiden 5-1-1927]

I1: En hoe hebben ze elkaar leren kennen?

G: Dat weet ik niet...oh ja, natuurlijk: mijn oom, ome Ko, die had een slagerij, enne, die op de Haarlemmerstraat en ik vermoed dat ze daar hebben leren kennen en mijn vader is begonnen in 19..... 1 november, oh wacht eens even, ik heb het opgeschreven; ik zal het even pakken.

I1: U gaat het even pakken.(G: komt terug met een blocnote). Oh. Want u hebt helemaal aantekeningen gemaakt, zie ik.

G: 1 november 1926.

I1: Die is met de slagerij begonnen?

G: Ja, in de Haarlemmerstraat 252.

I1: Die is met de slagerij begonnen.

G: Ja, in de Haarlemmerstraat. Ja, en in, toen 1935 zijn ze verhuisd naar de Janvossensteeg. Toen werd de Havenbrug, die brede, dat was vroeger een opklapbrug, net als aan de Hooglandse Kerkgracht. En toen moest die weggehaald worden, want dat was verkeer; die paard-en-wagens, die stonden in queue als die naar de Kaasmarkt toe gingen, dus dat kon niet anders, dus dat moest gewoon...

I1: Dus daar moest een vaste brug komen.

G: Dus wat hadden ze... Vroeger had je natuurlijk veel mensen die lopen, uit de Kooi vandaan en uit die volksbuurten allemaal, dan komen de mensen langs de Haarlemmerstraatwinkels en gingen inkopen dus en zodoende hadden ze een boterham. Maar dat hield in ene op, want dan liepen ze

over de [Oude?] Herengracht, kwamen de Kooi uit, Herengracht en dan gingen ze de Pauwbrug over, Pelikaanstraat in en dan de Haarlemmerstraat op.

I1: Jaja. Dan zat je net verkeerd.

G: Dat stukkie werd vergeten, dus.

I1: Ik ga nog even terug, naar uw vader en moeder; hebben elkaar leren kennen en hoeveel kinderen waren er bij u thuis? Hoeveel kinderen? Hoeveel broers en zussen hebt u, of bent u op uw eentje, kan ook?

G: Nee, ik heb... 2 meisjes, en er zijn eh een zusje Rie en Greet en mijn oudste broer was Wim, Jan, en dan kwam mijn zuster Rie eigenlijk, en dan kwam ik en dan Joop en dan Greetje en dan Frans.

I1: Zeven kinderen?

G: Zeven kinderen, ja.

I1: U zat er ergens middenin.

G: Ja, ik was de middelste. (gelach)

I1: En uw opa's en oma's, hebt u die nog gekend?

G: Ja, ja, alleen oma van mijn vader. [Margaretha Anthonia Ummels, geb. Utrecht 25-5-1876, overl. Krommenie 4-10-1968, sedert 14-1-1929 weduwe van Jan Filippo, geb. 25-10-1860 te Leiderdorp]

I1: Ja, de Zoeterwoudse?

G: Ja, die woonde op de Haarlemmerstraat.

I1: Oh, die woonde ook op de Haarlemmerstraat?

G: Boven Ekster, een bakkerij, net voor de Pelikaanstraat. Het is nou geloof ik een kledingzaak, als ik het goed heb. [A.J. van Exter, Haarlemmerstraat 247a]

I1: Daar woonde oma boven?

G: Ja, oma woonde boven met ome Henk, dat was een oom die eh.... Een ongelukkige voet had die, geloof ik.

I1: Jaja. En de andere kant, de Goudse kant?

G: De Goudse kant die...

I1: Die hebt u ook gekend?

G: Ja, ja, allemaal, ja, m'n opa en oma, die zijn we op de 60-jarige bruiloft zelfs geweest als jongens zijnde, ja. Was heel leuk. (glimlacht).

I1: Dat weet u nog helemaal hé, zie ik?

G: Hé?

I1: Dat weet u nog goed, zie ik.

G: Ja, ja, die hadden een heel mooi huis op de Fluwelen Singel in Gouda.

I1: Ja, dat is niet gek.

G: Maar dat is door dat garagebedrijf, die heb dat toen weggebroken. Het was een beetje, ja, daar werd geen onderhoud gepleegd. Ik weet niet van wie het was eigenlijk hoor. Maar ik had het best... als ik het nu had gezien, had ik het gekocht hoor. (gelach) Ja, absoluut.

I1: Ze woonden er mooi.

G: Ja, heel mooi. Ik zou het best...Maar ja, het is nou parkeerterrein, dus...

I2: Dat is wel wat anders!

I1: Zeg enne, wat voor een opleiding had uw vader bijvoorbeeld? Die was slager....

G: M'n vader? Die kwam van de boerderij en zijn vader had een boerderij en ze hadden dan een nood... in Leiderdorp had je een noodslachting en dan hadden een winkeltje en daar verkochten ze dan het vlees uit, maar ze hadden hier op de [Van der] Valk Boumanweg, daar liep een pad zo helemaal, best wel dat het helemaal hier gekomen is, dat land liep allemaal zover door want dit was...

I1: Hier in Leiderdorp was natuurlijk allemaal weiland, waar we nu zitten te praten.

G: Ja, dat was enorm hoor, stuk.... Ik heb wel een hele hoop meegemaakt want ik heb het ... haast allemaal, zien bouwen, de gedeelte wat naast de dingeweg..., hoe heet die weg ook al weer? Nou, doet er niet toe.

I1: Aan het kanaal?

G: Nee, die ...

I1: Engelendaal?

G: Engelendaal, dat gedeelte daartussen dus naar die kant toe, dat heb ik zien bouwen. Want doordat ik ... mijn tante die woonde op de [Van der] Valk Boumanweg en daar moesten we nogal veel naar toe en dan ging ik naar de Hoogmadeseweg en daar had ik een oom wonen van me vader, enne ... ome Hendrik, da's ook een Filippo.

I1: Ja, natuurlijk.

G: En die had koeien dus en dan bracht je de schillen daar naar toe, want dan spaarden ze de schillen en dan had je een hele mand met schillen en dan bracht ik die weg, dus zodoende ... werd het ... elkaar helpen ...

I1: Jaja, zo kwam u nog eens ergens?

G: Ja, en dan werden ze benut eigenlijk.

I1: Ja, zeg, en wat voor school (vermoedelijk: ging u naartoe?) (Onverstaanbaar)

G: Op de Hooglandse Kerkgracht, Gereformeerde Opleidingsschool, en daarna heb ik...

I1: Was dat een lagere school?

G: Lagere school, ja.

I1: Die daar op dat hoekje?

G: Nee, weet je op de Hooglandse Kerkgracht heb je dat poortje tussen die twee huizen en daar is de school daarachter, de Kaasmarktschool eigenlijk. Beneden was het... met de eerste verdieping was het ... beneden was het de lagere school en daarboven was het de ULO.

I1: Jaja, was een Gereformeerde school?

G: Ja, Christelijk, Christelijke school gewoon. Het staat er nog op, op de .. op het bord staat het. Tegenover het weeshuis is het.

I1: Jaja, en daar hebt u, bent u schoolgegaan?

G: Ja, tot mijn achtste leerjaar. Toen ben ik er vanaf gegaan, ben ik ...

I1: Toen was u veertien.

G: Nee, toen was ik, ja, dertien, ja dertien, veertien en toen ben ik de slagerij in gegaan. Toen zei mijn vader ... Het was toen een tijd van Nederland Herrijst, dus dan moest je allemaal meehelpen om de boel op te bouwen, dus toen ben ik naar mijn vader in dienst gegaan en daar heb ik een goed half, nou, zeg maar een jaar gewerkt en toen kwam een collega van hem, Henk van der Meij, van de Haarlemmervaart, Haarlemmertrekvaart, en die vroeg: "Joh, ken die jongen van jou niet effe helpen?", want m'n andere broer was ook in de slagerij, dus zodoende was er een beetje concurrentie en toen ben ik daar ruim een jaar geweest. [H.W. van der Meij, Haarlemmerweg 1]

I1: Dat was ook een slager?

G: Ja, ook een slager; daar heb ik het begin van het vak geleerd natuurlijk dan. Uitbenen en worst maken, helpen met de worstmakerij, en schoonmaken, want dat is iets dat je het eerste leert in de slagerij, hé.

I1: Bedoelt u dan dat hakblok schoonmaken bijvoorbeeld?

G: Nee, joh, afwassen en alles, bakken die vuil zijn en alles schoonmaken.

I1: Ja, en hoe ging dat dan? Komt er dan een koe binnen, of hoe?

G: Nee, allemaal onderdelen, halve koe, een voorvoet en een achtervoet. En een varken was dan twee halven en dat werd binnengebracht door een vleesrijder van het slachthuis af en dan ging je dat portioneren natuurlijk, kleinmaken. Tegenwoordig is het natuurlijk zo makkelijk. Dat wordt uitgesneden, uitgebeend en er gaat een hele hoop in het vacuüm. Dus zorgen dat het goed houdbaar blijft. En in de koeling, dat is belangrijk. Wij hadden vroeger nog een koelkast met ijs, van die staven ijs. Op de Morsweg [??? Nieuwstraat?] had je een ijsfabriek en die maakte die staven en dan werden ze thuisbezorgd en dan had je bovenin de koelkast, een grote koelkast, en daar had je een ruimte en daar lag...stak je dan die staven in, deed je de deur dicht en dan zakte die koel, die kou, die zakte al zo...naar beneden.

I1: En die kou die zakte naar beneden natuurlijk.

G: Ja, ja. Dan had je altijd koeling.

I2: Ja, maar slachten, dat deden de slagers niet meer in die tijd. Of wel?

G: Ja, ja. (enthousiast) Ik heb zelf ook geslacht.

I2: Maar in het begin niet, toen werden ze nog in stukken binnengebracht.

G: Ja, nee, in mijn tijd heb ik dat... je ging dan slachten en dan ging je naar het slachthuis.

I1: Dan moest je naar het slachthuis...

G: En dan ging je ...maakte je het aan stukken. Of halven.

I1: Ja, ja, slachten deed je in het slachthuis?

G: In het slachthuis. Dat was verplicht.

I1: Ja, ja, maar kocht je die koeien dan zelf?

G: Rotterdam.

I1: Kocht je die koeien zelf?

G: Op de Rotterdam, ja.

I1: Op de Rotterdamse, dus niet hier in de Groenoord of zo?

G: Wat zei je?

I1: Dus niet hier op de ...

G: Ja, ook op de Leidse markt, maar wij gingen 's maandagsmorgens, gingen we om zes uur hiervandaan en dan was je de eerste op de markt zo'n beetje en dan liep er al een hoop volk al hoor, dus, en dan kochten we een koe met m'n vader en dan varkens en dan gingen we om een uur of acht waren we weer in Leiden met de auto en dan ...

I1: Dan was je weer klaar.

G: Nou ja, dan gingen we meestal naar het slachthuis en dan ging ik slachten, helpen slachten, varkens slachten, bij Visser, van Toon Visser was dat, en dan daarna als de koe binnenkwam dan trok ik een schoon overall aan en dan ging ik de koe helpen slachten.

I1: Jaja. Nou zijn we al helemaal in het werk eigenlijk, maar ik wou nog even bij uw jeugd, uw echt vroege jeugd bezig. Want hoe ging het met ...U hebt vast niet op de kleuterschool gezeten?

G: Ja.

I1: Ook, ja?

G: Middelstegracht.

I1: Op de bewaarschool?

G: Op de bewaarschool, Middelstegracht; hij is er nog. Wat er nou is, dat weet ik niet zo. Je komt er niet zoveel hé. Maar daar heb ik gezeten.

I1: En wat deed je daar dan? Wat deed je dan op de Fröbelschool?

G: Spelen, knutselen, en een hele grote zandbak, aan de achterwand van de ding, dat was met gaas afgezet, want dat was voor de katten die uit de buurt, anders zaten ze in het zand natuurlijk. Ja. Daar weet ik niet zo gek veel vanaf hoor. Maar ik kon het me wel nog herinneren. Maar ik kon het me nog wel herinneren hoe het eruit zag.

I1: En daarna naar de...

G: Toen ben ik naar de Hooglandse Kerkgracht gegaan enne...

I1: Met z'n hoevelen zat je dan in de klas?

G: Heel veel. De banken zaten allemaal vol.

I1: Maar weet u dan, waren het er 30 of waren het er 40?

G: Nou, dat kon wel eens tussen de 35 en de 40 mensen waren het, jongens en meisjes.

I1: En wat speelde je nou? Speelde je dan op die binnenplaats?

G: Op die binnenplaats, ja. Vooral in die tijd dat..., dan stonden ze allemaal langs de muur zo, die kinderen dan de jongens gingen ze dan vegen dan gingen ze naast mekaar en dan liep je langs de muur en dan moesten ze allemaal opzij weet je wel, (gelach) dan kwam je aanstampen, weet je, dat was door de oorlog eigenlijk gekomen, want toen waren ze allemaal veel agressiever, denk ik.

I1: U denkt dat het door de oorlog komt dat kinderen...

G: Veel meer dat schieten enne dat eh...

I1: Ja, want u bent in de oorlog begonnen met naar school te gaan, denk ik.

G: Ja, ja, ik heb de mobilisatietijd bewust meegemaakt. Ja.

I1: En uw moeder, werkte die in de winkel?

G: Ja, die hielp in de winkel.

I1: Jaja, vandaar ... gingen alle kinderen dan naar de bewaarschool?

G: Ja, ja. Allemaal naar dezelfde school geweest.

I1: En ja, hoe was het thuis, want u was met een flink aantal kinderen en drukke ouders? Uw ouders hadden een drukke...

G: Ja, maar ze hadden het geluk, dat ze... ze hadden een oude huisvriend van ons, Bart de Lange, die kwam uit Leiderdorp, dat was ook weer een kennis van mijn vader omdat die uit Leiderdorp kwam en die zorgde dat de aardappelen geschild waren, groente, die had zelf een tuin, dus d'r werd ... dan werd er nogal wat etenswaren uit de tuin meegenomen, dus zodoende hadden ze er toch wel een goede hulp aan. En dan kwam er een zuster van mijn vader, die kwam wel eens helpen in de huishouding.

I1: Want dat was een heel gedoe natuurlijk, met zoveel kinderen.

G: Ja, ja.

I1: En spelen met andere kinderen in de buurt?

G: Ja, veel, heel veel!

I1: Wat deed je dan?

G: Nou butertje ...

I1: Ho, butertje, is dat verstoppertje met buut vrij?

G: Buut, vrij, enne... ja, eigenlijk van alles. Voetballen, we hadden natuurlijk in de oorlog geen bal.

I1: Ja, dat vroeg ik me net af?

G: En dan maakten we papier en dan deden we opvullen, dus helemaal stijf en dan met elastieken eromheen en daar konden we mee voetballen en als we dan een ouwe bledder vonden, dan vulden we hem ook op met proppen, dus die was loodzwaar...

I1: Een ouwe bledder, da's een blaas, hé?

G: Ja.

I1: En hoe was het qua eten en zo in de oorlog? Want daar weet u natuurlijk ook alles van?

G: Ik heb maar één keer bloembollen gegeten en toen zei mijn vader: dat is afgelopen, en toen ging die het pad op om eten te versieren. Ja, door die, hij had natuurlijk in de slagerij, er was niks, in de winkel, die was helemaal leeg en ze kregen dan wel toewijzingen van vlees wat er gedistribueerd werd en dan had je je vaste klanten voor en dan kregen ze de vleesbonnen, zoveel ons, en dat werd allemaal uitgemeten, en ja, dat was.... Laten we er maar niet over praten, want dat was eh ...

I1: Honger?

G: Nou nee, ik zal, nee als ik zal zeggen...dat ik honger gehad had, nee, dan zou ik liegen. Nee, mijn vader heeft altijd goed voor ons gezorgd, dat er toch wel iets was. Hij heb van alles gedaan. In de hele hele ... Toen het zo koud was in '43 ... en '44 ... had hij van die grote fietsmanden, had hij er geloof ik drie van en die heeft hij geruild met een man in Rijpwetering of zo, die kanten uit, en die heette van... nee, ik weet niet meer zijn naam, dat ben ik effe kwijt, maar dat geeft niet en daar werd eh... en daar kon die.. joh, die kwamen bij ons in over de zaak, want door de handel daar ken je een hele hoop...

I1: Een heleboel mensen...

G: Mijn vader kon een hele hoop mensen en dan: "Joh, heb jij nog van die vleesmanden?" "Ja", zegt mijn vader en hij zegt: "Nou, ken ik er niet eentje kopen?" "Nee", zegt mijn vader, "Is niet te koop". Hij zegt: "Geef er maar eten voor". En toen kregen we tarwe en rogge enne ..., ja, van alles eigenlijk en aardappelen, dus toen konden we weer een paar weken vooruit. Maar weet je, in die oorlog werd er dan clandestien geslacht, maar in die polder, ja, daar liep niet elke dag een Duitser door die polder heen en dan 's avonds laat, dan gingen ze die, hadden ze die vooral met de sneeuw, hadden ze een slee gemaakt en dan zetten ze die mand op, die bonden ze vast en dan gingen ze zo dwars het land door, over de dam heen en dan zo overal naartoe...

I1: Dat deed uw vader ook?

G: Nee, nee, nee, m'n vader niet, maar door daar die die bewoners van het dorp clandestien geslacht een koetje of een varkentje, dat werd 's nachts koud gemaakt en dat werd zo aan stukken gezaagd en dat konden ze zo in die mand gooien en dat brachten ze op de adresjes waar ze mensen... vooral omdat er ook in de polder nogal veel onderduikers zaten, dus...

I1: Maar dat weet u, dat hebt u niet ... dat heeft uw vader niet gedaan, maar dat vertelden ze?

G: Nee, we wisten het, want mijn broer zat zelf bij de ondergrondse, die zat in het verzet, die maakte de blaadjes van dagelijks nieuws, die stencils maken en dan vouwden we ze allemaal op en dan staken we ze in ons hemd en dan wist je de adressen en dan stopte je ze in de bus, heel stiekem, ja, dat was eh... dat was een hele spannende tijd.

I1: Nou, dat denk ik ook. Ja, u zegt zo net van: nou die oorlog, pft...

G: Ik heb er een hoop van geleerd, maar aan de andere kant, want never nooit meer hoor.

I1: Maar wat hebt u ervan geleerd, wat bedoelt u daarmee?

G: Nou, wat de mensen mekaar aandoen. Vind ik verschrikkelijk, ja ...

I1: Hebt u ook gezien?

G: Ja, ja, dat eh ... ik heb een razzia gehad. Toen werd de straat afgezet en stonden ze bij ons voor de deur, stompten ze bij ons op de muur, op de deur: Heja, Aufen, Aufenmachen! Nou, en mijn vader doet open en die zegt: rustig nou, en dan kwam er een heel stoot van die Duitsers binnen en ook een Feldwebel en die liep met mijn moeder mee naar boven, want wij hadden boven de werkplaats, daar hadden we ook een trap staan, gewoon een ladder, en dat waren drie zolders boven mekaar, dat was nog een gesloten afdeling dus ...en die Feldwebel, die gaat met mijn moeder mee naar boven en toen zegt mijn moeder zegt: "Ja, ik heb twee jongens". Want mijn broer die was .. anders hadden ze hem meegenomen naar Duitsland, ich ... ik heb twee jongens ziek. Ziek, ziek, liep hij naar boven en die had al in de alkoof gekeken en daar in de kast gekeken en toen liep die mee naar boven en toen zegt ie: ah, krank, en ze lagen alle twee opgekruld in bed.

I1: Heel ziek te wezen?

G: Heel ziek te wezen, maar hij keek zo en hij was zo weer beneden! En mijn vader liep met een goeie Duitser mee hé. En die ging die trap op naar boven, maar we hadden in het stookhok een St. Bernard of een bouvier staan. Nou, die was, als jong hondje had die eens een schop gehad van een Duitser of van iemand met een laars, dus mijn vader kon hem met twee handen zo vasthouden, anders had hij die man z'n keel afgebeten. Maar het was een hele goeie, dus daar hebben we verder geen hinder van gehad. Maar het is een ... geen leuke tijd geweest. Ik heb in de oorlog ook de Engelsen de bommetjes zien vallen, zo de bommetjes, zo op het station, zag je zo de eitjes uit het vliegtuig vallen, dus

I1: Ja, jaja, want toen is bij het station gebombardeerd he?

G: Ja, beide kanten hé, ook het Spoortje. Bij de Herensingel.

I1: Ja, dat was er toen nog.

I2: Mag ik nog even een praktische vraag: het huis dat u nu beschrijft, was dat op de Haarlemmerstraat nog steeds?

G: Nee, de Janvossensteeg, we zijn in 1935, toen we...

I1: Dus u was één.

G: Ja, klopt, in '35 zijn we verhuisd naar die ... omdat die brug die werd gesloopt..

I1: Ja, dat heeft u net verteld, dat verhaal van de brug.

I2: En de slagerij was daarbij?

G: In de Haarlemmerstraat was de winkel ook en dan in de Janvossensteeg ook een winkel, het was een winkelpand.

I1: En u woonde boven de winkel of bij de winkel? In de Janvossensteeg.

G: In de Janvossensteeg woonden we ... was een kamer naast de winkel, dat is nou allemaal bij de zaak getrokken en dan woonden we boven.

I1: Jaja, hoe sliep u daar nou allemaal?

G: Makkelijk (gelach): we hadden, mijn vader en moeder hadden de bovenvoorkamer, met ...dat was een kamer-en-suite, weet je wel, en hun sliepen in de voorkant en dan hadden ze een grote kamer, de mooie kamer dan, en daarboven had je drie, twee slaapkamers, dan had je de meidenkamer, die was een smalle, en dan had je de jongenskamer, was een beetje vierkant, en een stuk op de zolder, daar sliep mijn oudste broer.

I1: Jaja, het kon er allemaal makkelijk in.

G: Ja, tuurlijk, dat ging vroeger allemaal veel makkelijker. Nu moeten ze...

I1: Nu moet je zoveel ruimte hebben. Ja, en u zei ... Ik ga even verder met de school, want daar zijn we, denk ik, ook wel zo een beetje. School, zei u, van nou, ik heb tot mijn dertiende, veertiende zo ongeveer op school gezeten en toen ben ik gaan werken. Eerst bij mijn vader en toen omdat er een beetje onenigheid was met mijn broer bij een vriend van mijn vader.

G: Nou, dat niet direct, maar dat is gekomen...maar die man die zat zonder personeel. Die had een knecht en die ging er met de geldtas vandoor. Dat gebeurde vroeger ook. Dus...toen ben ik daar, daar heb ik ruim een jaar gewerkt en toen ben ik weer teruggekomen, want toen, mijn jongste zus, die was m'n vader aan het helpen, want mijn broer, die boven me was, die was aan het studeren voor keurmeester en zodoende wisseling van de wacht, want toen had mijn zus het een hele tijd gedaan en die wou natuurlijk verder en zodoende heb ik de hele tijd... tot m'n ... tot vorig jaar...(gelach).

I1: Dus tot uw tachtigste? Jonge jonge...

G: Ja, ik heb vorig jaar nog in de worstmakerij gestaan. Heel leuk, dat is ook mijn lievelingsvak, hoor, worstmaken, iets produceren wat je... het is een vreselijk mooi vak, je ken d'r alles van maken dus...

I1: Maar, echt een opleiding hebt u gewoon in de praktijk gehad.

G: Ja, bij mijn vader en bij m'n collega en het slachten heb ik ook geleerd doordat je mee moest, nou mee moest, gewoon meeging om te slachten.

I1: Want nu heb je zo'n slagersvakschool, maar dat was ... daar hebt u toen niet mee...

G: Ja, ik ben er wel geweest, ja, ik heb inne... Ik zal effe kijken. (loopt weg om wat te zoeken). Dat heb ik nog vergeten op te zoeken...

I1: Nog vergeten op te schrijven, OK..

G: Slagersvakschool...

I: Hebt u een diploma van?

G: Ja...

I1: Nou, geeft niet, we geloven u hoor. (gelach) Als u tot uw 80ste hebt gewerkt als slager, dan moet het goed gegaan zijn!

I2: (Lachend): Dan bent u een topslager!

I1: Maar eigenlijk: was het ook wat u zelf wou? Of hebt u ook wel eens gedacht: nou, ik had ook wel iets anders willen doen?

G: Nou, later misschien wel, maar toen, je deed het gewoon. De mensen, ze hadden je hulp hard nodig.

I1: Je had niks te kiezen eigenlijk.

G: Nee, ik bedoel, ze hadden een klantenwijk van vaste klanten en dan ging je de hele stad door: Oegstgeest, Leiderdorp.

I1: U ging echt als slagersjongen, zal ik maar zeggen, met de bakfiets?

G: De transportfiets. Wat nou de meisjes en jongens rijden en de ouders met een transportfiets. Vroeger met een transportfiets rijden, dat kan je toch niet in je hoofd halen?

I1: Nou, dat is helemaal hip nu hoor.

G: Dat was gewoon er niet bij.

I1: Maar u ging de mensen langs, de klanten langs. Om vlees te brengen.

G: Ja, nou, dan waren natuurlijk klanten, die hadden telefoon, dan bestelden ze, maar je had ook mensen en daar moest je langs de deur met een boekje en dan opschrijven wat ze nodig hadden en dat bracht je dan de volgende dag weer terug en er werd natuurlijk vreselijk veel... vroeger had je allemaal een loperslot dus bij vaste klanten, klanten die je heel goed kon, dan draaide je gewoon de deur open en je deed ... later hadden ze dan een koelkast, maar dan lag je het in de keukenkast, de vliegenkast zagezegd, waar het zo koud mogelijk was, als ze niet thuis waren en dan riep je of riep je heel hard: "Slager!". En dan waren ze boven bezig: "Oh, leg maar in de keuken."

I1: Ja, ja, je werd echt vertrouwd.

G: Ja, ja, dat was echt gegroeid in de loop der jaren, ja, natuurlijk. Ja.

I1: Je kwam dus bij heel veel mensen thuis.

G: Ja.

I1: En bij wat voor soort mensen?

G: Allerlei soort, schilders, bakkers, mensen die eh...en je had... wat nou nog een vriend van me is: Van Rietveld [G. Rietveld], die werkte bij die pottenbakkerij op de Hoge Rijndijk.

I1: Ik kan even niet op de naam komen..

I2: Zaalberg, Brouwer, Brouwer, Zaalberg...

G: Zaalberg. Daar heeft zijn vader, die heb dat z'n hele leven gedaan, die was ook topglazuurder... he dat...

I2: Ja, dat is een bekende.

I1: Maar u kwam bij allerlei mensen thuis.

G: Allerlei mensen ja...

I1: Was het een beetje in de buurt of overal?

G: Doktoren, ja, in de [De] Laat de Kanterstraat, ja, noem maar op, eigenlijk in het ... de Thorbeckestraat, Zeemanlaan.

I1: U kwam in heel Leiden als ik het zo hoor...

G: Ja, en de [De] Sitterlaan, Burggravenlaan, want ik had ook, we hadden ook dokter Keij op de Burggravenlaan nummer 3. 't is nou, geloof ik... [Dr. M. Keij, vrouwenarts, Burggravenlaan 3]

I1: Dat hele grote huis?

G: Ja, op die hoek van die ... Je hebt dat grote gebouw en daar dan krijg je dat straatje en dan op die hoek, daar woonde dr. Keij.

I1: Is dat bij het gymnasium?

G: Ja, ja. En op de Zoeterwoudsesingel, daar woonde dr. Schalkwijk, die was geloof ik iets van de schoolhoofd... Zoeterwoudsesingel ook ... [Dr. J.C. Schalkwijk, Zoeterwoudsesingel 83]

I1: Dus door heel Leiden had u klanten? En had u nou nog tijd voor uzelf? Dat u van een vereniging lid werd of zoiets?

G: Ik.. heb op de padvinderij gezeten, heb ik tot mijn 18^e jaar gedaan en dan... was ik ook lid van de zwemvereniging, De Zijl.

I1: O ja?

G: Ja, heb ik, ging ik altijd, omdat ik natuurlijk de hele dag werkte, ging je natuurlijk nooit met het eerste elftal, dus ging ik wel eens mee met het seniorenelftal, omdat je wat sneller was met zwemmen en een bal halen met waterpolo ...

I1: Ja, waterpolo, jaja, dat was er toen ook al?

G: Ja, ja, ik kom nog steeds ouwe mensen tegen die in De Zijl zaten en als ik dan in 't Winkelhof ben dan is het: "Hoi, Koos", dat is Koos Prevo, dat was vroeger een keeper, een hele brede vent, en als die in dat goal, oh, prachtig, prachtig (gelach).

I1: Hebt u dat lang gedaan?

G: Nee, niet lang, dat was gewoon liefhebberij, niet verplicht. Nee, maar het gebeurde wel eens dat ze dan een uitwedstrijd had en dan was je er om een uur of ... 's maandag was ik altijd vrij en als je dan een uitwedstrijd had je op maandagavond en dan was het: "He, joh, ken jij niet mee naar Den Haag of naar Delft", mee, met die ouwe, nou, dat was best leuk.

I1: Dus u was overal inzetbaar. Nou, en dat deed u ernaast, zal ik maar zeggen. Had u nog meer dingen? Van die sociale dingen, kwam u nog eens ergens?

G: Nou, padvinderij, en dan heb ik op de zondagschool gezeten.

I1: Want u was christelijk, thuis.

G: Ja, ja ..

I1: Protestant?

G: Ja, protestant. Nederlands Hervormd.

I1: En naar welke kerk ging u? Naar welke kerk?

G: Marekerk, en dan naar de kinderkerk, op de Oude Rijn...op de Stille Rijn, daar had je ook zo'n gebouwtje, Reho... Rehoboth, ja, daar ging je nou, daar zondagsmorgens ging je daar naar toe. [niet Rehoboth, Rapenburg 10, maar Bethel, van Wijk IV (Marewijk), Stille Rijn 13]

I1: Uw ouders gingen ook naar de kerk?

G: Ja, ja..

I1: En later in de Marekerk?

G: Ja, later in de Marekerk, ja, dat ging heel langzaam, heel langzaam dreef dat af dat, ..nee, dat...

I1: Dat hebt u niet volgehouden, daar hoorde u niet meer bij op een gegeven moment, nee..?

G: Nee (beslist), nee, ik geloof wel, ja, absoluut, ja...

I1: Maar u hoort nu niet meer bij een kerk? U zegt het zo beslist, alsof er ...

G: Nee, ik ...

I1: U gelooft op uw eigen manier?

G: Ja, d'r wordt straks wel gevraagd als je boven komt, ik hoop dat we boven komen, wat heb je gedaan op die aardkloot? Ik bedoel... Onze Lieve Heer is niet voor niks aan het kruis gestorven... dus...nee... Maar ik geloof wel, absoluut, want anders zou je niet die...ik heb daar een bol staan, 5 prachtige bloemen eruit, hier op die tafel ... Dat is toch een natuur, dat is toch wonderlijk schoon... hoe dat uit zo'n knots...

I1: Ja, u denkt, dat moet geschapen zijn, dat moet iemand bedacht hebben?

G: Ja...

I1: Ja , maar u voelt zich niet meer thuis in een kerk?

G: Nee, ik heb echt zoveel gezien.... Dat ze... dat ze zo ... dat de mensen gemeen naar elkaar doen, nee, dat...

I1: In de kerk?

G: Nee, dat hoeft niet.

I1: Het is u een beetje tegengemaakt eigenlijk?

G: Ja, ja...

I1: Zeg, nou had u een slagerij, wat voor winkels waren er nog meer in de buurt?

G: In de Janvossensteeg?

I1: Ja, want u vertelde al van tevoren, nou, er waren meer slagerijen en d'r was nog veel meer. Vertel het eens.

G: (Leest gedeeltelijk voor uit aantekeningen): Op de hoek van de Janvossensteeg en de Haarlemmerstraat zat Oerlemans, een schoenenwinkel. Daarnaast zat De Holder [L.J. den Holder, Janvossensteeg 75 en 77], dat is hengelsportartikelen, dan kreeg je een Visser [Gebrs. Fisser, J.H.C. Fisser, nr. 71], eierenhandel, groentewinkel van Heemskerk [M. en mej. N. Heemskerk, nr. 71], parapluwinkel Piet La Porte [P.L. Laporte, nr. 69].

I1 en I2: Parapluwinkel...

G: Enne, die repareerde dan. 't Is ..., nee, je ziet er niks meer van. Ja, dan moet ik effe lopen met de mensen door de ... en dan kreeg je Leuning, Leune [A. Leune, nr. 67], kleding, heren- en jongensklleding.

I1: Dat schrijf je l.e.u.n.e.?

G: L.e.u.n.e., en daarnaast zat de kapper De Roo [J. de Roo, wed. E. de Roo-Boomsma, nr. 65], in het voorste gedeelte van van de gem...het huis daar werd de dameskapper gedaan en daarachter was de salon voor de heren en de hoek van de Van der Werfstraat-Janvossensteeg zat juffrouw Katwijk [W.K. van Katwijk, nr. 63], met kruidenierswaren, want d'r man, die had een baan bij Van der Kwast, daar praat ik zo wel over, en dan kreeg je daarnaast op 61 Wolters [J.W. Wolters], die had een reisbureau, sigaren en sigaretten.

I1: Een reisbureau, waar ging je dan heen?

G: Met de Hotam,... bus...

I1: Busmaatschappij...

G: Bus, busmaatschappij. Waarnaartoe dat weet ik niet, maar

I1: Maar dat kon je daar regelen.

G: Dat kon je daar regelen. En daarnaast zat.... Tot even na de oorlog was daarnaast een logement gevestigd...enne... [nr. 59]

I1: Wat is een logement? Wie zit daar dan?

G: Nou, vroeger had je een negotie. Weet je wat negotie is?

I1: Handel?

G: Ja, dus dat was veters, garen en band.

I1 I2: Oh, die...

G: En dan hadden ze een koffertje op hun buik hangen...

I1: Handelsreizigers?

G: En dan gingen ze de boer op, liepen ze de polder in en dan was het ... bij de boer en dan meestal...

I1: Marskramers eigenlijk?

G: Marskramers, ja. Wat je vroeger op de markt had, dat werd dan door de mensen . . . en dat bestelden ze dan gewoon; dan zeiden ze bij waar ze veel kwamen, bij die boer..."Joh, ken je niet voor een lappie stof?" of voor iets dat of dat en dan zei ie: "Komt in orde!" en dan kocht ie dat in, want je had natuurlijk op de Oranjegracht had je een grossierderij, daar konden die mensen tien paar veters kopen, tien paar dit, vijf paar dit.

I1: Knopen...

G: Knopen, noem maar op, want allemaal, verkocht alles ... dat was heel diep dat huis, en dan die achterkant, toevallig kon ik die mensen.

I1: Aan de Oranjegracht?

G: Aan de Oranjestraat en nou dan ... sjonge, sjonge, als je dan zag watter.... Nou, en dan liepen ze met d'r koffertje de polder in naar die boeren en dan probeerden ze en als ze dan maar vaak genoeg op tijd waren, tegen enen of tegen twaalfen, dan konden ze vaak effe mee eten, dat scheelde hun in het kosthuis, dus ...

I1: Ja, en die bleven slapen in het logement?

G: In het logement, dat was gewoon een zaal en daar stonden bedden ...

I1: Want het waren er een aantal?

G: Ja, ja, ik weet niet hoeveel er slapen hoor, maar dat ... Want wij hebben er natuurlijk eerst naast gewoond op 55, in de Janvossensteeg, en dan kon je zo vanaf ons balkon, want wij hadden een balkonnetje, dan kon je zo op die binnenplaats kijken van het logement. [nr. 57 was de uitgang van de Kloppepoort]

I1: Jaja, want u woonde eerst op 55?

G: Ja, op 55, hadden we een slagerij. Daar woonde Tielkemeijer eerst en die was gestopt met werken en toen kon mijn vader, want doordat hij in '35 moest verhuizen, was dat pand vrij en toen is mijn vader daar eerst begonnen.

I1: Op nummer 55 en later bent u verhuisd naar?

G: Naar 52, op de hoek.

I1: Naar de overkant. OK, maar we waren bij het logementhuis, en toen, en wat nog meer, want u leest het helemaal voor vanuit de blocnote?

G: Mm..mm.. Katwijk had ik en Wolters, Wolters, dat was het reisbureau, en kreeg je het logement, en in '60 kwam daar Eethuis De Ruif met Oemee en Cor Snelders [Umé da Costa was gehuwd met C. Snelders] en daarnaast zat onze slagerij op 55. Heeft in de oorlog een groot gezin in gewoond toen wij eruit trokken ...

I1: Want wanneer trok u er dan uit?

G: Wat zeggu?

I1: Wanneer trok u eruit, uit 55?

G: 19.... 44, nee '43 geloof ik, in de oorlog, het was in de oorlog, zijn we eruit getrokken, dat weet ik nog en toen zijn we daar in dat huis getrokken op de Janvossensteeg en daar woonde een Joodse familie en je weet wat er met de Joden gebeurd is ...afgevoerd, ja, dat was heel erg zonde. Alleen die twee dochters, die zijn er nog levend eruit gekomen; die hebben in een concentratiekamp gezeten. D'r vader en moeder zijn ... die waren ondergedoken in Hazerswoude op een boerderij en moeder was een keer buiten en die wordt gepakt en die verrait de hele boel mee. Ja...

I1: Dus de vader en de moeder die zijn gepakt en de dochters ook?

G: Ja, concentratiekamp terechtgekomen. En de meiden, die hebben het overleefd, die zijn naar Israël vertrokken... [Machiël en Sientje Vreeland en hun dochters Sara en Anna, die in Janvossensteeg 52 woonden, zijn op 21 mei 1943 in Sobibor omgekomen volgens JOODSMONUMENT.NL]

I1: Ja, maar u zat ...uw vader ging wonen in dat huis waar die Joodse familie woonde?

G: Ja, dat stond leeg. En die ... het was een ouwe slagerij ook, was van Van Luiken, uit Oegstgeest, woonde die man.

I1: Ze hadden het gehoord? Die Joodse familie?

G: En die had, ja, m'n vader heb het ook weer gehoord. Toen zag ik voor het eerst van mijn leven een tennisbal, die had ik van mijn leven nog nooit gezien, want die lagen daar in huis, want hun verkochten, hun ook hadden, die lui van die negotie, Joodse mensen deden dat heel veel in de handel, het waren handelaren eigenlijk ... nou, dan gingen ze en daar op die zolder vond ik een bal en een tennisballen en weet ik wat allemaal, een hoop rotzooi.

I2: Weet u nog hoe die Joodse familie heette?

G: Vreeland, ze hadden twee dochters en man en vrouw, ja, ik zou best wel eens willen weten, maar ik denk niet dat ze ... die meiden, daar ben ik wel mee naar het strand geweest in de oorlog, of ook het begin van de oorlog, dan als kind zijnde ... Dat kan ik me nog ...

I1: Die waren van uw leeftijd?

G: Nee, jonger, of ouwer bedoel ik, ouwer. Dat waren opgeschoten meiden. Ik weet dat ik een keer naar Scheveningen geweest ben of zo ... dat dat, d'r zit een strandidee in mijn hoofd, maar voor de rest, nee, ja, dat Nou en toen kwam... we gaan effe verder met die...

I1: Ja, met de straat.

G: Ja, in de oorlog, toen wij eruit trokken, kwam er een groot gezin in wonen, familie Smit [P. Smit, nr. 55], ook met een man of 6, 7 kinderen en daarnaast zat, was een huis, je ziet het nog, dat was dan een boven- en benedenwoning, maar die was dan verdeeld, dus je kreeg, beneden zat familie De Nobel, daarboven was in het midden was een deur, een trap omhoog en dan had aan beide kanten, dan had je een portaal en dan links woonde familie De Vogel [N. de Vogel, 51a] en rechts woonde familie Ham [Th.H. van Ham, 51a] en beneden zat Pluim [F. van der Pluijm, nr. 51].

I1: Dus het hele huis zat vol als ik het zo hoor?

G: Ja, en daarnaast had je een poort [nr. 49, de Pektonpoort] en dan kreeg je paardenslagerie Van Bohemen [T, later J.M.C. van Boheemen, nr. 47] en dan kreeg je een stuk Van der Kwast, glas ...glashandel ...[A. van der Kwast & Co., nrs. 43-45]

I1: Ja, dat is nu nog. Die nu op de Hooigracht zit?

G: Nee, op het eiland Waard...

I1: Het Waardeiland?

G: Nee, op het eiland niet Waardeiland maar De Waard ...

I1: De Waard?

I1: De Waard, daar zitten ze, Van der Kwast.

(Mevrouw Filippo(M) komt binnen en wordt begroet)

G: Dan had je daar die glashandel Van der Kwast zitten en dan .. dat was ook zo leuk altijd, als dan zoveel ton glas binnenkwam, dat waren van die grote spiegelruiten, ja, enorme ruiten en die werden dan op zo'n Duitse wagen of een Belgische wagen kwamen binnen dan ... aanrijden en dan gingen ze die hoek om bij Voortman, maar die hoek die was natuurlijk zo gemaakt, daar zat wel een stoepje,

maar daar kon die wagen met aanhanger kon niet de hoek om, dus dan werd eerst, stond die dan die grote wagen en dan trok die die aanhanger zo ver vooruit dat die netaan bijna tegen de pui van de andere kant van de straat stond en dan stonden ze en dan lagen ze een balk hier op de straat en dan ging die auto, kwam aanrijden en die trok dan die kar op en die reed op die balk en dan ging die wagen overhellen, dus die achterbak ging overhellen, dus dan kwam die niet met z'n glas niet tegen de gevel aan, dus zodoende, en dan werd dat gelost bij Van der Kwast voor de deur en je ken het nog zien, want dat is in de Janvossensteeg nog helemaal groen en daar heb Van der Kwast gezeten en dat winkeltje daarnaast, daar zit nou een ... eentje die met schilderijen werkt, geloof ik, en dat heeft ook een speciale stijl, net als die stijl op de hoek van de steeg ... hoe heet die op de hoek van de Maarsmansteeg... heb je toch zo'n speciale stijl, van ijzer, van metaal?

I1: Art Nouveau?

I2: Oh, van Jesse? Architect Jesse...

G: En die zit in de Janvossensteeg, dat ene pandje ...

I2: O, ja, ik weet wat u bedoelt, jaja..

G: En dat daarnaast, effe kijken, daarnaast zat Ligtfoot [J. & A.H.J. Ligtfoot, nr. 41], die verkocht tweedehands grammofoonplaten en stripboekjes, onder andere o ..Big Bos ...

I1: Dick Bos.

G: Dick Bos, ja dat was ...

I1: Las u die wel eens, Dick Bos?

G: Ik heb ze gelezen, ja, was leuk. Nou, en dan kreeg je... even kijken hoor.. een topgeveltje, nee, daar zat...

M: Er waren eigenlijk allemaal winkels eigenlijk he, in de Janvossensteeg.

G: Ja. Allemaal.

M: Ja, dé winkelstraat van Leiden, zeiden ze altijd.

G: En de Groenesteeg later. En dan stripboekjes... en dan kreeg je kreeg je Nederlof [P. Nederlof, nrs. 35-39], huishoudelijke artikelen en fietsen...en dan kreeg je.. .effe kijken hooren op de hoek kreeg je, van de Clarensteeg, dus de Clarensteeg en de Janvossensteeg, daar zat Palm [L. Palm, nrs. 31-33], die verkochten lompen en metalen en... daarnaast zat een bakkerij van Nieuwenhoven [H.J. Nieuwenhoven Brood-, Koek- en Banketbakkerij "De Korenbloem", nr. 29], later Juffermans [H.J.], en dan had je een kruidenier, een woonhuis eerst dan en dan een kruidenier van... weet ik niet meer, dat ben ik kwijt, en dan kreeg je een sigarenwinkel van juffrouw Van Leeuwen [W. van Leeuwen, later wed. J.C. van Leeuwen-Boom] en dan kreeg je Prediker.

I1: Dat is een mooie naam. Wat had Prediker te verkopen? Wat deed...Waar deed Prediker in?

G: Dat waren zalen, daar was een Zondagsschool en een kinderkerk en daarachter het gedeelte, de Mirakelsteeg, dat was allemaal, dat bestond wel, een Mirakelsteeg, maar daar hield ie op, want die.. stonden dat waren kleine huisjes en daar stonden die gebouwen tegenaan want in de Clarensteeg zat ook Klinkenberg, timmerfabriek. Eigenlijk moet je een keer meelopen, dan zal ik het je allemaal vertellen, ja, en dan had je Prediker en dan kreeg je daarnaast de groentehandel, Bos [J.D. van den Bosch, nr. 13], en dan kreeg je Neuteboom [Jac. Neuteboom sr., daarna J.G.W en M.W.E. Neuteboom, nr. 9], Opa Neuteboom, die verkocht tweedehandsartikelen ...

I1: Is dat nog allemaal in de Janvossensteeg?

G: Allemaal in de Janvossensteeg..

I2: Ongelooflijk..

M: Dat was van het begin tot het einde en d'r zaten geloof ik ook nog drie kroegen, niet, daar op het eind...?

I1: We komen nog bij de kroegen denk ik?

G: Ja, die komen we nog wel ..

M: En dan nog het logement...

G: En dan kreeg je Neuteboom, de fietsenwinkel, en dan kreeg je een logement van Van Es of van... [A. van Es, logement, Oude Vest 97] ik weet niet meer hoe die heette, maar, en dan kreeg je de sigarenwinkel van Petersen [J. Petersen, nr. 1], die woonde boven het huisje en dan kreeg je het woonhuis van Van Essen [dus Van Es] en op de hoek hadden ze wat later en want op de hoek was een logement en later is het een kroeg geworden ...

I1: Dat dat er allemaal in kan, in de Janvossensteeg?

G: En dan kreeg je de hoek, de andere hoek van de Janvossensteeg, dat was dan de ...

I1: Bij de Oude Vest?

G: Ja, dat was dan de even nummers, kreeg je De Haan, grossierderij van Verkadebeschuit met een pakhuis met bovenwoningen [G.M.R. de Haan, Oude Vest 99]; daar woonde de familie Van der Weijden [A. van der Weijden, nr. 2], die deden in bloemen, planten en ja eigenlijk alles, die pakte alles aan watte... en daarnaast zat een kruidenierswinkeltje, maar dat ken ik niet.. ken ik me wel herinneren, ken het me zo voor de geest halen, maar ik weet niet meer hoe ze heetten. En daarnaast zat een Joodse slager, Izzie Slager [I. Slager, nrs. 8 en 8a].

I1: Die heette Izzie? Isaac of zo?

G: Ja, Isaac, ja.

I1: Wat is daarmee gebeurd?

G: Dat weet ik niet. Dat weet ik echt niet, waar die terechtgekomen is.

I1: Want die is ook verdwenen?

G: Ja, maar die zal wel ondergedoken hebben gezeten. Ik weet het niet. Ik heb hem nooit ... ik ken me eigenlijk niet herinneren dat ik ... ja, d'r werd natuurlijk vroeger veel onder de dekmantel gehouden, met alles eigenlijk..

I1: Praatte je niet over?

G: Nee. En dan kreeg je de fietsenhandel van Petersen [J. Petersen, nrs. 10-12] daarnaast en dan kreeg je de kroeg van Pleij [B. Pleij jr., nr. 14], later heb Piet Schouten hem overgenomen, en daarnaast zat een kruidenier van Schouten [P.G. Schouten-Stouthart, nr. 16], dat was de vader en moeder van de kroegbaas.

I1: Van die andere?

G: En op het bovenhuis boven de kruidenier zat de familie Oosterom [H.J. Oostrom, nr. 16a], hij deed ook in handel, en daarnaast zat een antiekhandel van Philipppo.. (Pielippo...uitgesproken).

I1: Van een deftige Filippo? [J.J. Philipppo, nr. 18]

G: Ja, en dan kreeg je kapper Van Duin [C. en C.F. van Duijn, nr. 22], die noemden we de houten poot...

I1: Want die had hij?

G: Ja, die had ie, echt een houten poot. En dan kreeg je de winkel van Neers [de wed. G.J.J. Weers-van der Spek, nr. 24], daar werden boorden en overhemden gesteven en dan kreeg je de kroeg van Vernet, van Bert Vernet [H.C. Vernet, nr. 26].

I1: Vernet: v.e.r.n.e.t.?

G: Vernet, ja, en later heeft Peet van Amsterdam hem overgenomen en dan kreeg je een klein slagerijtje van De la Rie [A. de la Rie, nr. 28], die verkocht rotrot, in de volksmond...

I1: En dat was??? (gelach)

G: Verkocht uierboord, maar ook de krausen van de varkens die werden schoongespoeld en die werden dan gekookt...

I1: Maar wat zijn de krausen van de varkens?

G: De varkensdarmen...

I1: O, de darmen.

G: Vroeger natuurlijk, mensen hadden amper ... als ze zo'n krant zo'n hap kranten met krausen hadden, dan hadden ze heerlijk te eten.

I1: Ja, want u zegt dan hadden ze een hap...?

G: Ja, dat werd gekookt, dat was helemaal schoongemaakt en gespoeld en gedaan, nou, dan werd dat gekookt in het fornuis, in het fornuis, en dan schepten ze dat met een grote schepzeef, schepten ze het eruit en dat ging de winkel in, in een bak, en dan zeiden ze: "Joh, geef me een pond van die krausen!"

I1: Dat heette krausen?

G: Ja, krausen, ja.

M: Dat werd toch ook triep genoemd hé...

G: Triep ...

M: Ik kan me herinneren dat we dat triep noemden.

I1: Ja, pens? Dat is pens hé?

M: Van alles door mekaar...

G: Ja, van alles door mekaar ...

I1: Jaja.

G: Nou, en daarnaast zat ... Kees van Nimwegen [C.Th. van Nimwegen, nr. 30], Keessie de paardenslager, werd er altijd gezegd. Op het bovenhuis woonde familie De Marie, alles werd...

I1: De Marie of De la Rie?

G: De Marie, waren Fransen of uit Franse komaf... Daarnaast zat Vink [J.H. Vink, nr. 32], de melkboer, die reed rond met een transportfiets waar een melkbus op stond en een kraantje eraan.

I1: Ja, ja, met zo'n kraantje...

G: En dan kwam hij aan de deur en zette hij de dinges naast z'n post en dan zeiden ze: "Hoeveel melk heb je nodig, zoveel?" En dan draaide hij het kraantje open en dan had hij een kannetje natuurlijk, een litermaatje, en dan kregen de mensen zo d'r melk aan huis. En daarnaast woonde, het huis van de familie Palm, daar woonde, nu woonde er niemand meer, dat is nou studenten, geloof ik, als ik het goed heb, maar daar woonde familie Palm, dat waren twee zusters [wed. J.G. Palm-Vogelaar, nr. 36] en, nou ja, en dan, Palm heeft later heeft die ... hoe heet die zaak op de Haarlemmerstraat?

M: ??? bedoel je??

G: Nee, dat was ook Palm..

M: Je weet, ik kom daar niet vandaan, dat weet ik allemaal niet.

G: Nou, doet er niet toe, ze zitten, nou... dat weet ik effe niet...

I2: U weet al heel veel wel!

G: Op de Pelikaanstraat hebben ze nou die elektriciteitszaak en televisies en zo..

I2: Block, vroeger, maar die is weer weg hé?

G: Ja.. d'r zit nou ...

M: Swaak!

I2: Swaak met een s.

G: Ja, Swaak, hun hebben het bedrijf van Swaak overgenomen, maar origineel heetten ze Palm.

I1: OK, o ja...

M: Zat dat ook niet in de familie, Palm en Swaak?

G: Nee, Swaak was ... hun hebben dat bedrijf overgenomen, was met electro-artikelen, vlak na de oorlog was dat ...en toen ...ja, ze konden natuurlijk dat pand aan de Janvossensteeg waar die lompen en metalen verkocht werden, konden hun dat natuurlijk, een beetje doordat ze centen verdiend hadden, konden ze het kopen.

M: Ga je dat allemaal in een boek verwerken?

I1: Nee, we gaan het niet in een boek verwerken. We interviewen een heel aantal mensen en misschien dat er van kleine stukjes wat op internet verschijnt, maar het wordt vooral bewaard voor mensen die daar onderzoek dan naar willen doen en kunnen doen.

G: Dus dat was het huis van Palm, en daarnaast zat Van der Heijden [B. van der Heijden, nr. 38], bakker, die had zo heerlijk brood en daar gingen we dan 's morgens vroeg een fluitje halen en want dan snee m'n moeder hem in en dan deden we er boter en suiker in en vooral na de bevrijding ...

M: En Juffermans, die zat er toch ook?

G: Ja, maar die heb ik al gehad.

I1: Ja, want als [ik] het nou zo hoor, want bent u al klaar of nog niet? Want u hebt er al zoveel opgenoemd! Wat ik zo hoor, dan zitten er diverse slagers en een paar bakkers en een paar kruideniers en cafétjes. Hoe zit het met de concurrentie? Wie kocht waar en hoe deed, hoe ging dat?

G: Ten eerste, mijn vader was bij een katholieke slager geweest en had die geleerd bij Slok, op de Breestraat tegenover de Sociëteit, had je een slagerij, en daar kwamen heel veel katholieke klanten, maar toen ging mijn vader voor zichzelf beginnen en toen pikte die.. doordat ie...

I1: Hij nam ze mee?

G: Nee, want hij zei: "Ik ga voor mezelf beginnen", en toen had ie een hele hoop klanten, want omdat vroeger werd echt de kerk ... de pastoor die zei: "Denk erom, die mensen, mag je kopen en die andere moet je laten staan".

I1: Want moesten de katholieken niet bij de katholieken kopen?

G: Ja, ja, en de protestanten precies eender, dus dat gebeurde.

I1: Maar uw vader nam dus de katholieken mee, terwijl hij protestant was?

G: Ja, het was een goeie vakman. (Gelach)

I1: Maar hij kreeg ook de protestanten?

G: Ja, ...

M: Maar je had natuurlijk verschillende slagers, want je had een paardenslager en dat ... enne daar gingen natuurlijk ook andere mensen naar toe.

I1: Maar dat is ander vlees natuurlijk. Maar je hebt datzelfde ook bij de bakker. Er waren ook diverse bakkers. Hoe ging dat dan? Zat je dan elkaar niet het brood uit de mond te kijken?

G: Ze hadden allemaal brood.

M: Maar ik deed toen, ik heb ook een poosje boven de zaak gewoond en als je dan met een gezin van vijf kinderen, waar iedere dag wel wat nodig is, dus ik verdeelde het een beetje, want ze kwamen bij ons...

I1: Ja, ja, weet je wat mevrouw, misschien moet u uw mond nu houwen, dan gaan wij een keertje met u ook praten, want u hebt weer heel andere dingen te vertellen.

M: (deels erdoorheen): maar ik weet niet veel, ik heb daar natuurlijk een poosje boven de zaak gewoond, maar omdat u nou vraagt hadden ze te eten, wij waren met z'n vijven en die mensen uit die winkels kwamen bij ons vlees halen, dus wij moesten ons daar ook laten zien..

I1: Ja, ja, dat bedoel ik een beetje.

M: Dus dan haalde je brood bij de een en bij de ander en dat deed ik ook bij de groenteboer.

I1: En dat deden de anderen ook natuurlijk.

M: Ja, ja.

G: Nou, en dan waren we gekomen tot Bruun van der Heijden.

I1: Bruun? B.r.u.n.?

G: En dan kreeg je wat nu het Runderplein is, in de Janvossensteeg...

I1: (Raadpleegt de kaart): Ik zit hier te kijken; ik zie het hier niet staan, ik zie wel de Slagerstraat; even kijken. We leggen even de kaart ... hier is de Janvossensteeg, hier de Van der Werfstraat ...

G: Ja, en dan had je hier vroeger ...

I2: Slagerspoort, oh, Olieslagerspoort ...

G: Olieslagerspoort, even kijken hoor.

I1: Misschien hier, tot de Haarlemmerstraat.

G: Eh, even kijken, ja, hier is de Janvossensteeg, hier die loopt de Van der Werfstraat, ... dit is de Oude Vest he? Effe kijken ...

I1: Nee, de Oude Vest is aan die kant ...

G: Dan moet ik aan deze kant wezen, Janvossensteeg, en dan had je hier, tot hier, dat is nu weer een plein, en dat was vroeger twee straatjes, de Noord en Zuid Rundersteeg.

I1: Jaja, dus aan de zijkant van de Janvossensteeg?

G: Aan de zijkant.

I1: Aan de Noordkant?

G: Ja, als je hier Janvossensteeg had, had je hier een straatje, Noord Rundersteeg en aan deze kant de Zuid Rundersteeg en daar tussenin lagen huizen en dat was verdeeld, was hier, op de hoek van de Noord Rundersteeg woonde een melkboer Lens [wed. H.C. Lens-van der Weijden, later mej. C.H. Lens, nr. 40], Van Rijn [A. van Rijn, nr. 40] en daarnaast zat Van Haasteren [H.J. van Haasteren, nr. 42], een melkboer en dan op de hoek, hier, dat was een wat groter pand en daar zat Gruif [J.J. de Graaff, nr. 44], groenten en fruit die stond op de markt en zo en daarachter lagen, was hier een ... in de Noord Rundersteeg was een.. daar woonde op de hoek van de Noord Rundersteeg en de Schagensteeg daar woonde een schoenmakerij van Erades [M. Erades, nr. 48a].

I1: Ja, die Schagensteeg, die zie ik erop staan.

G: Ja, en dan had je hier, had je allemaal pakhuizen hierzo achter en dan stonden van Voortman, daar komen we straks wel op, daar stonden de bakfietsen allemaal en dan was dit weer achter de ...

I1: Bakfietsen van de ...

G: Van de ijsboeren, die waar ze, die venters, mee rondliepen. Nou, en dan op de hoek, dat hebben we, en op de hoek van de Zuid Rundersteeg, wat nu plein is eigenlijk, daar zat een horlogemaker, later Van Dam [P.M. van Dam, nr. 46], familie Van Dam, die had in dat winkeltje ... patat frites verkocht die..

I1: De horlogemaker die verkocht patat frites?

G: Dat was één pand, de horlogewinkel, een boven- en een benedenhuis en daarnaast zat het huis van Tinus Erades, die woonde boven, en beneden was de vroegere kruidenierswinkel van Van Katwijk, die vrouw die later naar de hoek gegaan is, want er werd nogal eens geruild in de oorlog hé.

Nou, en dan kreeg je, daar is later ook dat winkeltje, dat kruidenierswinkeltje is een ...verkochten ze na de bevrijding patat, zo'n patattent; d'r heb ook wel een Chinees in gezeten, die later naar de Beestenmart gegaan is...

I1: O, een stuk beter.

I2: Hm.

G: En dan kreeg je, tot half in de oorlog zat ... zat in de winkel van eh dus naast die kruidenierswinkel zat, nog een ... zat ook een kruidenier – ken je nagaan - en daar zat Langerak [J.C. Langerak, Handel in Melk, Boter, Kaas en Eieren, nr. 50], die mensen zijn naar de polder bij Gouda verhuisd en daar kwam Wim van Holst [W.Th. van der Holst, nr. 50] in, die heb, die ouders, die hebben in de, in de straat, in de Groenordstraat gewoond; hadden ze een melkwinkel. Nou, en dan gaan we door, hebben we Van Holst gehad en we gaan naar de ijssalon van Voortman, Koos Voortman ...

I1: Dat is van later datum, denk ik, of niet, die ijssalon?

G: Vanaf 1910, denk ik.

I1: Eerlijk? Had je toen ook al... zulk ijs...

G: Nou, en dan krijg je de hoek van de Van der Werfstraat-Janvossensteeg, daar zat een slagerij Filippo, en dan kreeg je viswinkel van Van Wijk [A. van Wijk, nr. 54], de windvis noem ... werd die genoemd en dan kreeg je, eerst zat aan deze kant Den Holder, die zat aan de overkant, maar die zat in het begin, zat die op het huis van Van Putten [A., later H.J. van Putten, nr. 56-56a], wat nu ook allemaal van Hennys Rits is.

I1 en I2: Ja, ja... naar de Haarlemmerstraat...

G: Dus eh ...Je ken het nog zien, van dat pandje, dat was van Van Putten; daar zat eerst Den Holder en die ging naar de overkant en toen ging Van Putten, die ging daar verder, want die liep, die stond op de markt altijd met knopen en allerlei handel, en daarnaast zat de kapper, Thijs Verhagen [M. Verhagen, nr. 58], en dat is later allemaal overgenomen, dit allemaal bij mekaar getrokken en dat werd de winkel van Henny Wiggers of wel Hen ...

I1: Vanaf de viswinkel tot en met ...

G: Tot aan de telefoonwinkel...

I1: Tot en met de telefoonwinkel is overgenomen door Henny?

G: Ja, want dat stukje waar Thijs Verhagen zat, daarzo achteraan, daar lag natuurlijk allemaal ruimte en daar stond gebouw en daar stond Klinkenberg meubelmakerij en dan op de hoek van de kaaswinkel daar zat Mos van Speijk [P. van der Most van Spijk, nr. 62]

I1: Hoe heette die?

G: Mos van Spijk. Dat was net zo'n delicatessenwinkel als op de Breestraat is.

I1: m.o.s.? Mos van Speijk OK.

G: Mos van Speijk, allemaal delicatessen...

I1: E lange ij zie ik hé?....Tjeetje, inderdaad, de Haarlemmerstraat van toen, van nu?

G: En om de hoek daar waar Mos van Speijk zat, daar had je... heb ik nou nog meer opgeschreven?

I1: Nou we gaan wel door, want ik wou eigenlijk langzamerhand met uw vrouw beginnen (gelach)

G: Ja, ik heb hier over de Van der Werfstraat, heb ik ook allemaal staan.

I1: Nou zeg, noem d'r een paar. Noem d'r een paar.

G: Nou dan je had een ijssalon.

I1, I2: Weer een ijssalon, die van Voortman, dat is dezelfde he?

G: Nou, en dan kreeg je, daarnaast had je een pakhuis, daarnaast dat is nu een woonhuisje en dan kreeg je de familie Van der Plas, dat was een dochter ...

I1: Van die andere Van der Plas, die hebben we al eerder gehad?

G: Kukler, de dochter van Kukler, van Kukler was dat.

I1: Hoe schrijf je Kukler?

G: Kukler glazenwasserij, kom ik zo op.

I1: OK.

G: En dan kreeg je ... daarnaast had je een pand met een deur in het midden, ja, dat klopt, en dat was Voorbrood, die verkochten kaas, grossierden in kaas, peulvruchten en al die suiker en zout, alles, weet ik het ...

I1: Een grossier.

G: Ja, alles een grossier. En dan kreeg je daarnaast, kreeg je een gesloten huisje en dan kreeg je de glazenwasserij, daar woonde die van Kukler, die had in de steeg, in de Schagensteeg had die z'n pakhuizen waar die lange ladders in geschoven worden op van die karren...

I1: En Kukler schrijf je : k u k l e r ?

G: Ja, Kukler. Ja. En dan kreeg je de hoek van de Van der Werfstraat en de Voldersgracht. O, daar zat ook een ouwe, een ijssalon, dus gedeelte tussen de Schagensteeg en de Voldersgracht daar was ... dat pand is er nog en dat was ook een ijssalon en daar hebben ze, later hebben ze dat, toen hadden ze dat andere pand op de hoek van de Janvossensteeg gedaan en dan werd ze daar de bakfietsen ook ingezet. Want ze hadden geloof ik 15 of 16 ...

I1: Van die karretjes?

G: Van die karretjes. Nou, en dan gaan we die straat in en de Van der Werfstraat had je op de hoek ...

I1: We moeten we het eigenlijk filmen...

G: He?

I1 : We moeten we het eigenlijk filmen, zeg ik (gelach).

G: Nou, dan ken ik het allemaal anduiden als je het gedeelte tegenover.. op de Voldersgracht, op die hoek, die is dan nogal breed, daar had je vroeger hier een wasserij zitten van Dreef en daarnaast zat een kroeg.

I1: Waar was dat dan?

G: In de Van der Werfstraat...

I2: Dit is Vollersgracht...

G: Van der Werfstraat, daar had je, had je de kroeg van noem eens op Dobbelmans ... Hoe heet die gozer nou ook al weer?

I1: Waar haalde die wasserij z'n water vandaan?

G: Van de waterleiding.

I1: Gewoon van de kraan?

I2: Niet eh uit...

I1: Maar die zat er niet ...nee, maar nee...

G: Daar zaten allemaal bedrijfjes, allemaal bedrijvigheid.

I2: Ja, dat zie je nog wel, nu, he?

I1: Je ziet het aan de huizen he.

I2: Ook wel veel vernieuwd daar hé, die panden.

G: Nou, dan duiken we even ...o, een café, het Bedsteetje heette dat, in de Van der Werfstraat. Het is nog een, je ken het nog zien aan het pandje, het zijn... ook een het midden en twee ramen, aan de zijkant een middendeur en daarnaast zit nog een ding, dat was vroeger, dat noemden ze het bedsteetje, dat was alleen een trog, een toog, en daar stond een baas achter en dan kon je inschuiven en dan kon je zo je borreltje...

I1: Je pilsje of je borreltje naar achter...

G: Ik heb vroeger wel 's morgens gezien als ik 's morgens ... dat ze het tapbier dat stond op de bovenkant van de ... daar rolden ze die tonnen naar buiten en die stonden langs de Volders., de Van der Werfstraat, op de stoep en dan kwamen die lui en dan stond natuurlijk er nog water of dinges of bier op en dan zo...(maakt slurpend geluid).. (gelach). Ja, d'r werd vroeger wat ... nou, en dan gaan we terug naar de andere kant en daar zat ... hoek van de ... had je ook nog ...het pand is nog helemaal apart zo, ken je zien, niet helemaal apart, het is een doodlopend steegje, en daarnaast zat, dat was van, ook van, ook van Jan Voortman, dat waren concurrenten, dat waren twee broers en daarnaast zat ...De Gruyter.

I1: Oh ja.

G: Wat nu de telefoonwinkel...

I1: Wat nu de kruidenierswinkel is.

G: Televisie, dat was één gebouw, daar zat De Gruyter. En dan kreeg je, daarnaast kreeg je een rij huisjes, later zijn dat...de eerste werd een garage, want die werd niet bewoond, daarnaast zat de familie Spannenberg, daarnaast zat onbekend en dan kwam kreeg je Vrouw Van der Lelie, die spande gordijnen, vroeger werden die gordijnen opgespannen helemaal en dan ik weet niet wat ze deed, maar d'r kwamen mensen rolgordijn halen en brachten ook gordijnen en dan werden ze gewassen en dan werden ze opgespannen en dan werden ze zo opgehaald. En dan kreeg je het pakhuis van Van Wijk, daar stond vroeger van De Koning op de Haarlemmerstraat. Dat was een kledingmagazijn, dat was kleding he?(vraagt aan M.)

M: Waarvan?

G: De Koning.

M: Ja.

G: En die zette altijd z'n auto, want je ziet het nog het pand, ziet eruit zo: twee garages, bovenwoning, weer garage, en dan kwam de slagerij en nu zette die heb je altijd, in deze linker garage zette hij z'n auto in, want die gebruikte hij, want dan had hij de achterkant doorgeslagen.

I1: Dan kon ie zo de winkel in?

G: En dan kon hij zo in de viswinkel komen, want dat was ook van Van Wijk, ja. Nou, dat was dat. Nou, en dan kreeg je Van der Werfstraat naar de Mare dan kreeg je de Hema ...

I1: Wacht even hoor, want waar zijn we nou?

G: In de Van der Werfstraat naar de Mare toe, daar zat de Hema ...

I1: O, die zat daar?

G: Ja, de achterkant dan.

I2: Waar nou die Italiaan zit? Of die sigarenzaak?

I1: Nee, de achterkant!

G: De achterkant van de Van der Werfstraat, daar zat de Hema en dan eh... had je... ja daar zaten verschillende bedrijven, daar had je ook van Brinks, de juwelier, de achterkant, want dat liep allemaal door natuurlijk hé, dat straatje in en dan had je ook die modezaak, hoe heette die? Die grote tuin, dat hebben ze nou verbouwd helemaal.

I1: Nou geeft niet, we weten nu al zoveel...

G: En op de hoek zat de Altz [fa. A. Alt, eigenaar R. Alt, Lange Mare 112], op de Mare, waar nou die pizzeria zit, daar zat Altz, fietsenmaker, en op de andere hoek Van de Werfstraat zat Van Driessem [fa. D.J. van Driesum, Lange Mare 110]... hoe heette ie, effe kijken hoor, effe gauw spieken... ... apotheek, zat daar Van Driessem, dat grote huis, ze zijn het nou

I1: Met een m? Driessen met een m aan het end, ja?

G: Nou, enne...

M: Kapper De Rooij, heb je die al?

G: Ja...

I1: Ja, we zijn bij kapper De Rooij, die herinner ik me.

I1: Nou, U hebt wel een heleboel opgenoemd ...

G: En Van der Werfstraat, zat ook nog LOP, Liefdewerk Oud Papier, dat was van de Katholieke kerk, wat nu dat straatje is... (raadpleegt de kaart).

I1: Even kijken hoor, hier is de Haarlemmerstraat, hier is de Van der Werfstraat en hier is de Janvossensteeg, ik wijs het even aan op de kaart...

G: Ja, Van der Werfstraat, dan moeten we Janvossensteeg, effe spieke hoor, dit is de Mare, hier de Olieslagerspoort, dat was vroeger... stonden ook huisjes en daar heeft Van der Kwast, uit de

Janvossensteeg vandaan, heeft dat toen, heeft al die huisjes doorgeslagen de onderkanten en dan konden die glaskisten, die konden zo die stellingen inschuiven. Maar die Olieslagerspoort, want in de oorlog zaten hier ook in die huisjes, in die bovenkanten zaten allemaal onderduikers ...

I1: Hoorden die bij ...werden die verzorgd door Van der Kwast dan?

G: Nee, dat deden de mensen zelf, dan gingen die vrouwen ... als d'r een razzia was, dan doken ze daar onder, dan lagen ze op die zolders helemaal en hier was dan Liefdewerk Oud Papier en dan stonden die balen stonden in dat gebouw, in die schuur, en dan hadden ze dan hele ruimte gemaakt, de balen opgeschoven en dan konden ze alleen van boven af vanaf de zolder met een luikje konden ze naar beneden tussen die balen kruipen.

I1: Ja, ja ... Handig.

I2: Maar is er een speciale naam voor dit buurtje eigenlijk, zit ik me af te vragen? Als u vroeger moest zeggen ik kom uit die buurt ... hoe heet dit stukje zo?

G: Wij noemden gewoon Janvossensteeg/Van der Werfstraat, maar het heet nu de Maredorp...

I2: Ja, ja, gewoon de straatnamen zei je dan.

I1: Zeg, als ik het zo hoor zitten er nogal wat cafétjes in? Gaf dat niet veel problemen met de andere...

G: Ja, ja, we hebben wel eens 's avonds en 's nachts buiten of voor het raam staan kijken als ze bezig waren, dan kwamen ze uit de kroeg vandaan en dan...

M: Vooral op vrijdag 's avonds.

G: Vrijdag 's avonds, dan werd er wel eens een fiets voor de deur vandaan gehaald, is er wel eens bij mij in de winkel in de slagerij een fiets door het net gegaan, toen bleef hij zo hangen, want we hadden dubbele beglazing en dan bleef die hangen zo en dan was de eerste ruit was kapot.

I1: Er werd flink gezopen?

G: Ja, ...

I2: Het was een buurt met veel bedrijvigheid en met veel winkeltjes en d'r woonden ook veel mensen.

G: Jaja, alle winkels woonden mensen boven, ja, absoluut.

I1: Zeg, ik wil eigenlijk eens naar iets heel anders: Hoe hebt u uw vrouw leren kennen? Ze is er nou bij, ze mag niks zeggen, maar u wel... (gelach)

G: Dat was... we gingen naar dansles, ik ging naar ...op het Rapenburg bij ...

M: Van Alphen [J. Alphenaar, Rapenburg 13].

G: Van Alphen, daar had ik me opgegeven, want me zus, die was op dansles en me broer en toen gingen we daar dansen en toen kon ik ze nog niet, maar toen gingen we een keer, ging je, toen was er bal avond hé? Kon ik je daarvoor al?

M: Nou, ik wil het wel vertellen hoor, maar ik mag niks zeggen! (gelach)

I1: Nou, kom op, doe uw best, u weet iedere winkel, hoe hebt u d'r leren kennen? Via dansles...

G: Via dansen, ja.

I1: Zat zij op die dansles?

G: Oh ...Ik kon haar vriendinnen, kon ik ook, die zaten op dansles met me zus en toen was de Leidato in de Burcht ...

M: Nee, dat was later ..

G: Nee, dat was eerder ...

M: Nee...

I1: Geen ruzie op de band he, het is uw verhaal. (gelach)

G: Nou ja, goed.. Ik heb ze leren kennen op dansles en toen kwamen en toen is ze verder gegaan door... toen kwam ze een keer bij ons aan de slagerij en toen vond ik ze wel aardig en toen heb ik, had ik een papieren roos in je fiets gestopt, vooraan bij het stuur.

M: Bij de lamp.

G: Bij de lamp, en toen ben ik, nou, toen ging ze, toen bleek dat ze vlakbij me werkte, want je had in het gedeelte dat nu Hema is, daar had je een atelier van ...

M: De Weerd.

G: De Weerd, dat was een naaiatelier, daar werden jurken en zo gemaakt, ja, en daar werkte ze dus. Ze kwam elke morgen kwam ze voorbij de winkel. (gelach)

I1: En toen, ging u uit samen of zo?

G: Ja, we ... bioscoopje gepikt en van alles gedaan....

I1: Van het een kwam het ander?

G: Ja...

I1: Ja, en toen? Toen bent u met haar getrouwd, maar hoe ging dat?

G: Nou, ik ben getrouwd en toen kwam ... in juli 1959, goed onthouden hé (terzijde)?... ja...

I1: In juli 1959 bent u getrouwd. En waar ging u toen wonen?

G: Eerst bij haar ouders, daar had ik de twee bovenkamers.

I1: Waar was dat?

G: In de Trompstraat.

I1: Oh ja, ja.

G: 68..

I1: Oh ja, op de Waard.

G: Ja, het ... een deel van de Waard, de Zeeheldenbuurt.

I1: Ja, de Zeeheldenbuurt.

G: Het achterste, helemaal achterin, daar hadden we twee kamers, ja, twee kleine slaapkamertjes en de slaapkamer van d'r ouders, die gingen beneden slapen. En dan hadden ze, ze had nog twee broers in huis, maar die sliepen op de zolder.

I1: Jaja, dat ging er allemaal in.

G: Ja. En toen, de man die op de ... bij ons woonde, dat was een metselaar, van Bavelaar uit de Van der Werfstraat, en dan had ik gevraagd "He joh, ken jij niet 's wat versieren?"; dus toen had ik bij die lui waar je graniet maakte, die granieten aanrechtjes, had ik gezegd "He joh, ik moet graniet hebben van zo lang hebben". "Da's goed", zegt ie. Hij nam eentje die mislukte, waar de bak nog goed van was, maar nog een deel van de plaat hebben ze afgezaagd en dat heeft boven op het portaal heeft ie gemetseld.

I1: In de Trompstraat?

G: En zodoende hadden we een keukentje.

I1: In de Trompstraat?

G: Ja, en in de achterkamer, daar sliep of daar woonden we, was de huiskamer en twee kamers; ene kant sliepen de kinderen en de andere kant sliepen wij.

I1: Dus u hebt er met uw kinderen ook nog gewoond?

G: Ja, tot eh Rob z'n 6^e ?

M: Ja, we hebben er 5 jaar gewoond, we hebben ons bij onze verloving ingeschreven bij de woningbouw ...

G: Eensgezindheid.

M: Maar je kreeg pas een woning als je twee kindjes waren ...

I1: Dus je moest flink je best doen... Ja, ja ... Voor een eengezinshuis ingeschreven en waar ging u toen wonen? Want u hebt eerst in de Trompstraat gewoond een jaar of vijf en toen....

G: Naar de Lingestraat, Lingestraat 52 hé?

M: Ja.

I1: Dus niet bij de slagerij?

G: Nee, want m'n vader en moeder daar, en daar woonden kinderen in huis natuurlijk...

I1: En hoeveel kinderen kreeg u?

G: Drie.

I1: Drie kinderen?

G: Ja, twee jongens en een meid...

I1: En bent u in de Lingestraat altijd blijven wonen?

G: Nee, in 19...? 6 jaar gewoond?

M: Nee, langer... Zijn we boven de zaak gaan wonen...

G: Oh ja, natuurlijk, Rob ging naar de technische school al, was het hé ...

I1: Dus die was al een jaar of 13/14 of zo?

G: Jaja.

I1: En toen bent u toch boven de zaak gaan wonen?

G: Ja, want toen woonde m'n vader, die wilde ermee stoppen en toen ben ik boven de zaak gaan wonen en m'n vader ging naar de Drechtstraat, daar kon ie een bovenwoninkje en met die mensen die in die bovenwoning zaten, die gingen in mijn flat wonen.

I1: Jaja, dus een hele ruil?

G: Ja, een woningruil, dat was wel een heel gedoe hoor, toentertijd zeker.

I1: Jaja. Zeg en, nou, toen woonde u boven de slagerij en ging uw vrouw, ze mag niks zeggen hoor, ging uw vrouw toen ook in de winkel helpen of niet of bleef ze voor de kinderen zorgen...

G: Toen ze...

I1: Toen u boven de winkel woonde?

G: Toen hielp ze in de winkel ook, ja, da's een hele mooie tijd geweest, hé Ria..

M: (bevestigend mm)

G: Vooral de tijd met die studenten.

I1: Wat dan?

G: Nou, in dat huis op de Van der Werfstraat, waar Zwetsloot zat, de grossierderij, en Voorbrood, dat was ... Voorbrood, die was ermee gestopt en had Zwetsloot het overgenomen, maar die man die was hé... die dacht bij z'n eigen hé, ik gaat het anders doen, die ging ergens anders een huis kopen en die heb daarboven allemaal verhuurd aan studenten.

I1: O ja ...

G: En die studenten die kwamen bij mij in de winkel, dus dat was...

I1: Dat gaf levendigheid.

G: Jazeker, zaterdagmorgens zaten er altijd twee studenten op dat bankje, we hadden een bank, een hout bankje in de winkel staan, en daar zaten ze en dan kwamen de klanten binnen: "Gaat u maar, gaat u maar, mevrouw". Dan zaten ze maar te kwekken natuurlijk, ja, dat was zo leuk.

I1: Ja?

G: En als ze dan, gebeurde wel eens dat ze drie keer in de winkel kwamen en dan zei ik: "Nou moet je trakteren". En dan kwamen ze met een grote taart kwamen ze, van de Hema, (gelach) hé Ria? Nou en dat vonden we ...en gebeurde van het een het ander enne ...

M: En de nachten hebben we ook doorgebracht op die kamers van die studenten...

I1: Ja? Ging u d'r ook naar toe?

G: Ja, we werden uitgenodigd als ze propedeuse gehaald hadden, dan was het "Slager, kom je vanavond?" "Ja, wat is er, ja? Gert-Jan", of weet ik wie. "Nou, is goed", en nou, dan gingen we ernaar toe en dan kwamen ze leverworst halen en rookworst en...

I1: Voor het feestje?

G: Dan hadden ze een schaal met zure bommen staan en van die augurkjes en dan leverworst en rookworst in een schaal en dan een biertje en dan...Ja, dat was... In het begin werd ik op de tafel gezet, een stoel op de tafel: "De slager gaat daar zitten". (gelach)

I1: Maar ging, studenten gaan en komen, bleef dat zo? Bleef dat leuk?

G: Ja, he Ria? Een leuke tijd geweest hé?

M: Ja, met een hebben we nog steeds contact gehouden, hebben we nog steeds contact mee.

I1: Ja? Wat leuk.

G: Ja, we zijn nog op het trouwen van die jongen geweest.

I1: Zeg, en uw eigen kinderen, wat gingen die doen?

G: M'n oudste zoon is naar de MTS gegaan. Die is toen naar verschillende elektrotechnische bedrijven geweest, bij Veltboer, bij ... ja, nog een paar, weet ik niet zo gauw uit m'n hoofd. Toen is die naar ... heeft hij gesolliciteerd bij De Bijenkorf en daar zit hij nog.

I1: O ja?

M: Elektricien.

I1: Jaja, en de tweede?

G: De tweede is in de slagerij gegaan, Erik, die is in de slagerij. Die zit er nog in dus ...

I1: En heeft die nou wel, die zal ... die heeft natuurlijk, die heeft de slagerij in z'n bloed zitten. Maar, heeft die nou wel een opleiding gevolgd?

G: Ja, die heeft ...

I1: Van u heel veel geleerd, denk ik.

G: Atheneum heeft ie gedaan he?

M: Ja, en daarna naar de slagersschool.

G: En later de vakschool. Heeft ie de vakschool gedaan in de avond of een dagcursus, in Den Haag was dat. En een avond in Den Haag en dan de rest overdag in de slagerij.

I1: En uw dochter?

M: In de journalistiek.

G: Mijn dochter, die is in de journalistiek gegaan. Die heb atheneum gedaan he?

M: En in Utrecht op de school voor journalistiek gegaan.

I1: Oh ja.

M: En ze heeft bij het Leidsch Dagblad stage gelopen.

G: Een stage gelopen en toen heeft ze stage gelopen bij ...

M: Delft, in een krant.

I1: Delftsche Courant?

G: De gemeentekrant in Delft.

M: En ze is nog een jaartje... op Schiphol.

G: Stewardess geweest op Schiphol bij eh ...

I1: Van alles gedaan?

M: Transavia, bij..

G: Transavia, toen werkte ze 's nachts en overdag in de krant, kon ze zo oppiepen dat ze... kon ze ruilen met mensen en toen is ze voor d'r ... zelf begonnen he?

M: Ja, ze begeleidt groepen.

G: Coaching...

M: Coaching..

I1: Zeg, als ik het zo hoor hebt u het altijd vreselijk druk gehad, maar ging u ook nog op vakantie?

G: Ja.

I1: Hoe ging dat? Ging de slagerij dicht?

M: Ja, nou moet je wel eerlijk zijn, want nou kom ik er even tussen. (gelach) In het begin nam je helemaal geen vakantie, de zaak bleef altijd open.

G: De zaak bleef altijd ... M'n vader bleef altijd werken, dus toen konden we niet met vakantie, maar toen heb ik een zomerhuisje gekocht in Noordwijk aan de Langevelderslag en daarvoor gingen we daar, zoveel jaren hebben we daar gezeten en toen werd mijn vrouw het zat en toen gingen we 14 dagen naar Spanje.

I1: En dan ging de winkel dicht?

G: En de winkel ging dicht, was toen verplicht van de slagers... maar mijn vader was altijd ondeugend, dan deed die, dan was ie een week dicht en dan kwam die terug en dan deed die de deur weer open en dan ging ie vlees verkopen ...

I1: Oe, ja, ja.

G: Ja, jeetje... Kon ik niet bij zijn, dus ... klaar.

I1: (gelach) Want u was wel, u zat in Spanje! Ik zit eens even te kijken ...

G: Nou, toen hebben we 22 jaar aan de Langevelderslag gestaan met dat huisje en toen hebben we, hebben we het weggedaan, want toen was het allemaal ...moesten ze allemaal caravans....En nou, ik zeg dan ... En de jongens kwamen niet meer mee met de tent.

I1: Oh, u had zo'n een tent, zo'n woontent?

G: Ja, houten wanden en een zeil dak.

I1: Ja, eens even kijken, ja, ging u ook om met ... hoe ging het met collega-slayers?

G: Goed.

I1: Want u zegt net, we hadden een afspraak: we gingen, 14 dagen ging je dicht voor vakantie. Was er een Leidse slagersvereniging?

G: Ja, de Leidse Slagersvereniging. Ja, die was er.

I1: Hoe raad ik het...

G: Je ging goed met de slagers om. De ouwere mensen niet zo he, die zagen echt een paardenslager of een andere slager, zagen ze als concurrenten, maar dat heb ik nooit gezien. Ik bedoel, ik kocht bij Jan [van] Boheemen kocht ik ook wel eens een paardenbiefstuk en zij kwam bij ons speklapjes halen, dun gesneden, kon ze ze lekker hard bakken. Dat zulke dingen, dat gebeurde gewoon, ik heb nooit geen ... nee.

I1: Wat sprak je nou af in de slagersvereniging? Waar ging het dan over, als je dan vergaderde?

G: Nou, meestal... ze hadden ook wel een pensioenfonds gemaakt en zo en dat probeerden ze dan goed op poten te krijgen en van alles, ah, d'r werd van alles over gesproken en d'r werd natuurlijk flink gejetterd... maar dat was eh ...

I1: Jaja, U maakt een drankbeweginkje erbij he?

G: Een drankbeweging.

I1: Dat ging goed om daar...

G: Daar had ik geen last van hoor, dus ... Nee...

I2: Maar die verdeling was heel strikt tussen paardenslayers en wat was u dan? Worst verkocht u?

G: Nee, rund-, kalfs- en lams-, schapenvlees kon ik verkopen, ik kon alle dieren verkopen behalve het paard verkopen en nu mag ik alles verkopen.

I2: Maar hoe was dat, weet u dat nog?

G: Dat was gewoon volgens de wet in elkaar gezet. Je had echt scheiding tussen paardenslayers en de runderslagerij. Je had ook op de Langegracht had je Siera zitten, en die verkocht alleen kalfs, een nuchtere kalveren, dus dat was ...

I2: Wat is dat?

G: Pas geboren en die werden dan geslacht. En als je als een goed zwaar nuchter kalf had, nou, die bracht geld op. Maar d'r zijn er ook bij en als het een stierkalfje werd, dan werd die geslacht natuurlijk he, maar van het vrouwelijk geslacht, dat werd doorgestuurd en doorgevoerd.

I1: Ja, ja ...Maaïke weet jij dingen?

I2: Ja, las u een bepaalde krant?

G: Leidsch Dagblad.

I2: Leidsch Dagblad.

G: Meer als 50 jaar.

I2: Nog steeds?

G: Ja, ik lees hem nog steeds. M'n ouders hadden hem en toen heb ik hem gewoon door laten gaan. M'n vader heette G. Filippo en ik ook, dus automatisch werd dat doorge....

I1: Ja, die naam Filippo?

G: Fransen, we komen uit de Dolomieten vandaan.

I1: Uit de Dolomieten?

G: Italië.

I1: Ja, dat is Italië eigenlijk hé?

G: Ja, grens Italië/Frankrijk.

I1: Jaja. Maar hoe kwamen ze dan hier, waren geen slagers nog?

G: Nee. M'n voorouders die hadden drie, vier dochters en vier zonen, maar dat was vroeger natuurlijk zo met die geloofstijd, de jongens... die zijn... de meiden waren katholiek... dat is net zo als nou bij het koninklijk huis ook gebeurt, die worden, een deel wordt er katholiek en de anderen zijn, blijven hervormd, maar dat was ook zo en de jongens zijn ... het was een grafelijke familie, die zijn gevlucht door de Bartholomeusnacht waren ze in Parijs, zijn ze gevlucht naar Brussel.

I1: Wanneer was die Bartholomeusnacht, 16zoveel? Dat zoeken we op.

[Nacht van 23 op 24 augustus 1572, waarin op grote schaal in Frankrijk Hugenoten werden vermoord]

G: Toen waren hun in Parijs en toen zijn ze gevlucht, want die Hugenoten werden koudgemaakt en toen kwamen ze in ... zijn ze doorgetrokken naar Brussel en daar hebben ze allerlei vakken geleerd, waren geen slagers, zaten ook in de laken en zo en daarna vanuit Brussel vandaan zijn ze naar Rietveld bij Utrecht gekomen. Daar zijn ze begonnen eigenlijk en toen zijn ze uitgestapt, de kinderen ging die kant op en zodoende...

I1: Want er zijn er een aantal in Leiden en er wonen er een paar in Leiderdorp, maar zijn er nog meer in Den Haag of zo of weet u dat niet?

G: Dat weet ik niet. Ja, in Den Haag, mijn zoon woont ook in Den Haag.

I2: Maar het verhaal dat u nu vertelt, dat heeft u gehoord van een familielid of van uw vader?

G: Nee...Mijn tante, die is eh ... ja, nou ja, tante ... tante Jo, de oudste zuster van mijn vader, die heeft alles uitgezocht, die heeft die lijn helemaal uitgezocht tot Parijs, naar de Dolomieten, toen wisten we dat we uit de Dolomieten vandaan kwamen en die komen origineel vandaan van Griekenland ...

I1: Uit Griekenland zelfs? Kijk nou...

G: Het hele voorvoorvoorvoorgeslacht.....

I1: Jaja. Nou, dat gaat wel een heel end terug ...

I2: Nou, ik heb nog een vraagje over de slager: wie werkte er nou allemaal in de slagerij, behalve natuurlijk uw eigen familie en uw vrouw? Had u nog mensen in dienst?

G: Ja, ik heb verschillende mensen in dienst gehad, Sjanie, en Olfred, de jongen, Jan, ja, dat zijn allemaal, met tussenpozen hé..

I2: Steeds een ander, ja..

G: Olfred en het laatste was Jos.

M: Uit Sassenheim.

G: Paul Langeveld, die in Sassenheim in de Hoofdstraat, die ...

M: Patricia Voortman en onze dochter Brenda, en de jongens hebben geholpen...

I1: Dus u had van allerlei mensen in dienst?

G: Ze wilden allemaal een zakcentje verdienen hé.

I1: Jaja, en reden die dan ook met die bakfiets?

G: Nee, nee, alleen maar in de winkel, ik heb ze alleen maar in de winkel gehad.

I1: Want wanneer was die bakfiets afgelopen?

G: Die transportfiets? Die heb ik eh... Dat ging over op een bromfiets, hé, want dat ging sneller en toen gingen we met de auto en toen werd de auto, werd aan de kant gezet, want toen wordt het te druk, nee, je kon nergens... als je ...stond je in de file, want heel Nederland had een auto ...

I1: Want wanneer was dat afgelopen met dat bezorgen?

G: Nou, dat hebben we tot heel tot lang geleden gedaan nog, maar dan 's avonds, weet je wel, dus na de sluitingstijd, want dan waren de mensen toch aan het werk, dus dan kon je zeggen: Hoe laat bent u thuis?, en nou, dan reed je nog effe gauw een paar klanten weg.

M: Maar Erik bezorgt ook nog.

G: Ja, die doet het nog, maar dat zijn klanten die via het internet bestelling opgeven, maken we het klaar, ze komen, er zijn er bij, die komen het halen en er zijn er bij, die zeggen, die laten

I1: Jaja, dus het gaat nou op een moderne manier, wordt het nog bezorgd.

I2: En het vak zelf, u kunt heel mooi vergelijken hé, als 14-jarige jongen, toen u het vak leerde, het slagersvak, en tot voor kort deed u het nog, wat is er nou, wat zijn de grootste veranderingen in al die jaren?

G: Nou, de machinerie natuurlijk.

I2: De machinerie?

G: Je hebt tegenwoordig zulke mooie machines waar je worstmaken mee ken doen. Je hebt tegenwoordig afvliesmachines, die heb je al een hele poos hoor, dus daar konden ze de biefstuk mee afvliezen, dus die harde zenuwen (maakt geluid: tschoe)... heel veel en het verpakken, alleen al het vacuümverpakken, wat is dus de houdbaarheid is beter...

I1: En de worstmakerij?

G: Die is leuk. (gelach)

I1: Ja, dat zei u al, daarom wou ik daar nog even wat van ...

G: Alles uitproberen. Dus als je een worstsoort maakte, dan ... zoveel van dit en zoveel van dat met kruiden en dingen en dan maalde je dat en dan stopte je dat in een natuurdarm of in een kunstdarm. Kunstdarm is effe beter, want dat blijft beter houdbaar, want natuurdarm is zuiver natuur en dan moet je het roken.

I1: Ja, deed u dat ook zelf, dat roken?

G: Jaja, we hadden een hele grote rookkast.

I1: En hebt u dan een recept? Van, ik doe er zoveel kruidnagel in en zoveel ...?

G: Ja, je hebt gewoon een vast aantal vlees, zoveel kinnebakken noemen wij dat, met rundvlees en van die rundvlees maakte je een farce, dus een farce is gemalen vlees en dat wordt uitgekuterd...

I1: Hoho, allemaal woorden die ik niet ken.. Een farce, hoe schrijf je dat, hoe schrijf je die farce?

G: Nou, fa...(r)...ce..

I1: Jaja.

G: Een farce, dat werd dan uitgekuterd ...

I1: Wat is dat nou weer?

G: Nou, we hadden zo'n kom en daar draaien messen in en daar deed je je kruiden en je zout in en dan wat water, want anders vermengde dat niet natuurlijk en dat werd dan gekuterd en dan kon je aan het deeg zien dat het ...

I1: Lekker mengde.

G: Lekker mengde en dan dus kneedbaar was en dan maalde je, dat mengde je dan met wangen door mekaar en dat ging door de molen en dan had je dan een deeg en dat werd effe doorgedraaid en doorgemengd en dan ging het in de stopbus en dan stopte je in darmen.

I1: In die darmen of in de kunstdarm?

I1: U zit nog te glunderen! (gelach)

I2: Heeft u nog steeds een favoriet stukje vlees of ...?

G: Jaja...

I2: Ja? Wat vindt u allerlekkerst zelf?

G: Rib eye.

I1 en I2: Jaja, ...

G: Dat is precies het gedeelte uit de rib vandaan, dat is zo heerlijk.

I1: En maakt u dat nou zelf klaar of vertrouwt u dat uw vrouw wel toe?

G: Ik kan het klaarmaken, maar zij kan het ook.

I2: En de klanten in de loop der jaren, zijn die andere dingen gaan eten dan vroeger?

G: Nou, dat legt gewoon aan door de Margriet en de...

I1: Allerhande ...

G: Alle bladen die de mensen lezen en daar staan allemaal recepten in, dus dan kommen ze bij je en dan willen ze dat of dat hebben. Dat legt eraan, allemaal verschillend wat erin ...

M: En kant en klaar.

G: En dan veel kant en klaar, ja, nu wel ja.

I1: Veel meer dan vroeger?

G: Mensen hebben geen tijd. Rennen en vliegen.

I1: De runderlapjes, die staan niet meer zo lang te sudderen.

G: Ja, heerlijk!

I2: Ik doe het ook nog steeds hoor.

G: Ja, stooflapjes.

I2: Dus de producten zijn ook wel aangepast aan de moderne tijd?

G: Ook, natuurlijk, hamburgers, slavinken, blinde vinken, tartaar, wat is er nog meer ...

M: Braadworst...

G: Braadworstjes en je hebt natuurlijk, hoe heten die schnitzels ... die ...

I1: Wiener schnitzels en al die soorten...

G: Souvlaki steaks en noem maar op ... al die dingetjes, dat is ook allemaal om de mensen ...

I1: Maar hoe komt u dan aan het recept van de souvlaki steaks? Staat dat in het slagersvakblad of zo?

G: In het vakblad en ook d'r kommen natuurlijk vertegenwoordigers bij je en dan kommen ze bij je in de zaak en dan willen ze wat verkopen en dan: "Joh, we hebben een saus, een souvlakisaus." "Ja, wat is dat?" Ja, dat moet je zo en zo doen, dan neem je een lapje varkensvlees en daar doe je kruiden op en dan haal je ze door dat de ding heen en dan ken je ze zo verkopen.

I1: Jaja, die vertellen... die willen ook hun waar kwijt natuurlijk.

G: Heerlijk, ja.

I1: Maaïke, heb jij nog wat?

I2: Ja, welke feesten werden er gevierd? Weet u dat nog?

G: Feesten? 3 oktober!

I1: Ja, 3 oktober, nou begint u maar... (gelach) Dan ging u toch wel dicht hé?

G: Eerst niet; mijn vader bleef altijd open.

I2: Echt?

G: Tot 12 uur. Maar die was bij de muziek, bij Concordia, maar bij ons was dat opstellen in de slagerij dus bij de slagerij maar in de werkplaats was leeg, dus dan stonden al die muzikanten, op de

werkbank lagen al die klarinetten en de trombones en zo en dan stelden ze zich op. Maar op 3 oktober, dan had je natuurlijk die buitenmensen, dat waren muzikanten van Leiderdorp en Zoeterwou, die speelden mee in een muziekkorps om steun te geven en alles en die bleven en dan kookte mijn moeder een hele grote waskit vol met hutspot en dan gebeurde wel eens, dan zaten er een man of 10, 12.

M: Zeker van die muziek ...

G: Wij hadden zo'n uitschuiftafel, zo'n grote, in de benedenkamer en dan stond er steeds een bord hutspot en dan zaten ze te eten; dan was ie klaar en dan hup, volgend bord, inleveren en dan kregen ze en dan stond de ander al weer klaar. We hebben wel eens 25, 30 misschien...

M: Ja, heel veel ...

G: Mensen, dat ze om de beurt zaten te eten, dan gingen ze voor twaalfen nog eten en dan gingen ze om 12 uur, gingen ze naar buiten en dan werd de muziek opgesteld.

M: Zwaar voor je moeder, hoor, want die stond ook in de zaak en dan deed ze dat er ook nog eens bij!

I2: En uw vader speelde? Welk instrument?

G: Klarinet.

I1: En hebt u dat ook nog gedaan?

G: Ja, de eerste les heb ik gehad, maar daarna ...

I1: Was niet begaafd?

G: Nou, niet begaafd? Er waren zoveel andere dingen ...

I1: Want hoe ging het verder op 3 oktober, dan was de winkel eindelijk dicht en dan?

G: Dan gingen we met de kinderen de stad in, het veld op, de stad in. Later zijn we gewoon met de kinderen, gewoon met z'n viertjes, gewoon gegaan of met z'n vijfjes en de jongens op een zekere leeftijd dan zeggen ze dag.....

I1: Gaan ze alleen, ja.

M: En nou gaan we met de kleinkinderen.

G: Dan houden ze hun hand op (gelach).

I2: En u woont nu in Leiderdorp. Hoe lang woont u al hier?

G: Hier woon ik 6 jaar en op de Zijldijk 20 jaar gewoond.

I2: Hiervoor woonde u op de Zijldijk?

I1: Ja, dus u hebt niet uw hele leven boven de slagerij gewoond?

G: Nee.

I1: Maar u voelt zich nog wel Leidenaar?

G: Ja, dat wel, maar wel Leiderdorp hoor. Ik zou het voor geen goud willen missen. Ik heb het hier vreselijk naar mijn zin. Toevallig woont hier ook een oud-collega van me: van De Roode van de Morsweg.

I1: O ja, heb jij nog dingen?

I2: Ja, ook een praktisch vraagje: de naam van uw moeder, de familienaam van uw moeder?

G: Van der Steen, Johanna Wilhelmina. En ze was geboren 20 april 1900.

I1: 1900?

G: Op de verjaardag van Hitler.

I2: Oei, maar die was toen nog niet bekend. Hij was er wel al, maar hij was nog ongevaarlijk toen, gelukkig.

I1: Nou, ik denk dat wij bijna klaar zijn, maar hebt u nou nog iets, dingen waarvan u denkt: nou dat heb ik nog niet verteld, maar dat is toch wel leuk. U had al een heleboel opgeschreven zelf en er flink over nagedacht.

G: Nee, voor de rest niet meer. Nou, maar het is altijd een hele leuke buurt geweest; ik heb het altijd vreselijk naar mijn zin gehad. Ja, en ook [met] mensen omgaan, dat is zo vreselijk leuk he? Weet je nog, vrouwtje Neuteboom van de Langebracht, dat was zo'n vrouwtje, zo groot (wijst aan) en dan kwam mijn buurman die op de Zijldijk woonde, Tom Klaassen, die kwam in de winkel en dan stond ze naast hem en dan zei ze: "Joh, wat ben jij groot." Weet je wel? (gelach)

I1: Nou, zij was beneden de 1,50 als ik zo zie wat u aanwijst?

G: Was een heel klein vrouwtje, was een lief mens, ja, echt waar.

I2: Maar omgang met mensen, dat ligt u wel, maar dat moet ook in uw vak natuurlijk hé. Als je ...

G: Je moet, je hoeft niet vlot te wezen, maar als je je bewoordingen maar goed hebt.

I1: Je moet er een beetje gevoel voor hebben.

I2: En vriendelijk.

G: Je was wel eens een keer chagrijnig, want dat is gewoon normaal. Ja, want het ging niet allemaal van een leien dakje hoor.

I2: En waren er ook mensen die, werd er nou nog op de pof gekocht vroeger?

G: In het begin wel, bij m'n vader en moeder wel. Later bij mij heb ik het een beetje ingedamd, mensen betaalden gelijk aan de deur als je een bestelling deed of er werd gegireerd, maar daarna niet meer, nee... Ja, er zijn wel eens mensen die komen binnenvliegen en... portemonnee vergeten. Ja, dan wordt eh.... Vaste klanten ja, dan weet je het, dan wordt er... en zo dan wordt er toch effe zo gedaan.

I1: Nou ik denk dat we ...

G: Verder geen wensen?

I1: Nee, het was geweldig, we hebben enorm veel van u gehoord, geloof ik.

G: Als me nog meer uit de binnenstad wil weten ...ik weet zat...

G: Ja, dat hoor ik.